

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 21ης Ιουλίου 2011 *

Στην υπόθεση C-194/09 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου, που ασκήθηκε στις 29 Μαΐου 2009,

Alcoa Trasformazioni Srl, με έδρα το Portoscuso (Ιταλία), εκπροσωπούμενη από τους M. Siragusa, avvocato, T. Müller-Ibold και T. Graf, Rechtsanwälte, καθώς και από τον F. Salerno, avocat,

αναιρεσείουσα,

όπου ο έτερος διάδικος είναι η:

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον N. Khan, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής πρωτοδίκως,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. N. Cunha Rodrigues, πρόεδρο τμήματος, A. Rosas, U. Lõhmus, A. Ó Caoimh και P. Lindh (εισηγήτρια), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: N. Jääskinen
γραμματέας: C. Strömholm, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 24ης Ιουνίου 2010,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 23ης Σεπτεμβρίου 2010,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- ¹ Με την υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως, η Alcoa Trasformazioni Srl (στο εξής: Alcoa) ζητεί την αναίρεση της αποφάσεως του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (νυν Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης) της 25ης Μαρτίου 2009, T-332/06, Alcoa Trasformazioni κατά Επιτροπής (στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση), με την οποία απορρίφθηκε η προσφυγή της με αίτημα τη μερική ακύρωση της αποφάσεως 2006/C 214/03 της Επιτροπής, η οποία κοινοποιήθηκε στην Ιταλική Δημοκρατία με έγγραφο της 19ης Ιουλίου 2006, περί κινήσεως της προβλεπόμενης στο άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ διαδικασίας σχετικά με την κρατική ενίσχυση C

36/06 (πρώην NN 38/06) — Ενισχύσεις για την αντιστάθμιση των δαπανών ηλεκτροδότησης των ενεργοβόρων βιομηχανιών στην Ιταλία (ΕΕ C 214, σ. 5, στο εξής: επίδικη απόφαση), κατά το μέτρο που αφορά το καθεστώς τιμολογήσεως ηλεκτρικής ενέργειας που ίσχυε για τα εργοστάσια παραγωγής αλουμινίου της Alcoa.

Το νομικό πλαίσιο

- ² Το άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΚ) 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου [88] της Συνθήκης ΕΚ (ΕΕ L 83, σ. 1), με τίτλο «Ορισμοί», ορίζει τα εξής:

«Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, νοούνται ως:

- α) “ενίσχυση”: κάθε μέτρο το οποίο πληροί όλα τα κριτήρια που καθορίζονται στο άρθρο [87], παράγραφος 1, [ΕΚ].
- β) “υφιστάμενη ενίσχυση”:
- i) [...] όλες οι ενισχύσεις οι οποίες υφίσταντο πριν από την έναρξη ισχύος της συνθήκης στο οικείο κράτος μέλος, δηλαδή καθεστώτα ενισχύσεων και ατομικές ενισχύσεις που είχαν τεθεί σε εφαρμογή πριν, και εφαρμόζονται ακόμη έπειτα, από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης·
- ii) κάθε εγκεκριμένη ενίσχυση, δηλαδή τα καθεστώτα ενισχύσεων και οι ατομικές ενισχύσεις που έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή ή από το Συμβούλιο·

[...]

ν) κάθε ενίσχυση που θεωρείται ως υφιστάμενη ενίσχυση εφόσον μπορεί να αποδειχθεί ότι όταν τέθηκε σε ισχύ δεν αποτελούσε ενίσχυση, αλλά στη συνέχεια έγινε ενίσχυση λόγω της εξέλιξης της κοινής αγοράς και χωρίς να μεταβληθεί από το κράτος μέλος. Όταν ορισμένα μέτρα μετατρέπονται σε ενισχύσεις λόγω της ελευθέρωσης μιας δραστηριότητας από την κοινοτική νομοθεσία, τα μέτρα αυτά δεν θεωρούνται ως υφιστάμενη ενίσχυση μετά την ταχθείσα ημερομηνία ελευθέρωσης·

γ) “νέα ενίσχυση”: κάθε ενίσχυση, δηλαδή τα καθεστώτα ενισχύσεων και οι ατομικές ενισχύσεις, οι οποίες δεν αποτελούν υφιστάμενη ενίσχυση, καθώς και οι μεταβολές υφιστάμενων ενισχύσεων·

[...]

στ) “παράνομη ενίσχυση”: νέα ενίσχυση η οποία εφαρμόζεται κατά παράβαση του άρθρου [88], παράγραφος 3, [ΕΚ]·

[...]».

³ Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 659/1999, «κάθε σχέδιο για τη χορήγηση νέας ενίσχυσης κοινοποιείται εγκαίρως στην Επιτροπή από το οικείο κράτος μέλος». Το άρθρο 3 του εν λόγω κανονισμού ορίζει ότι μια νέα ενίσχυση «δεν τίθεται σε εφαρμογή παρά μόνον αφού η Επιτροπή λάβει, ή θεωρηθεί ότι έχει λάβει, απόφαση με την οποία εγκρίνει την εν λόγω ενίσχυση».

⁴ Το άρθρο 4, παράγραφοι 1 έως 4, του εν λόγω κανονισμού ορίζει τα εξής:

«1. Η Επιτροπή εξετάζει την κοινοποίηση μόλις τη λάβει. Με την επιφύλαξη του άρθρου 8, η Επιτροπή λαμβάνει απόφαση σύμφωνα με τις παραγράφους 2, 3 ή 4.

2. Εφόσον η Επιτροπή διαπιστώσει, μετά από προκαταρκτική εξέταση, ότι το κοινοποιηθέν μέτρο δεν αποτελεί ενίσχυση, σημειώνει τη διαπίστωση αυτή με σχετική απόφαση.

3. Εφόσον η Επιτροπή διαπιστώσει, μετά από προκαταρκτική εξέταση, ότι το κοινοποιηθέν μέτρο, ενώ εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου [87], παράγραφος 1, [ΕΚ], δεν δημιουργεί αμφιβολίες κατά πόσον συμβιβάζεται με την κοινή αγορά, το κηρύσσει συμβιβάσιμο με την κοινή αγορά [...]. Στην απόφαση αυτή, αναφέρεται η συγκεκριμένη εξαίρεση της συνθήκης που εφαρμόστηκε.

4. Εφόσον η Επιτροπή διαπιστώσει, μετά από προκαταρκτική εξέταση, ότι το κοινοποιηθέν μέτρο δημιουργεί αμφιβολίες κατά πόσον συμβιβάζεται με την κοινή αγορά, αποφασίζει να κινήσει τη διαδικασία σύμφωνα με το άρθρο [88], παράγραφος 2, [ΕΚ] (εφεξής αποκαλούμενη “απόφαση για κίνηση επίσημης διαδικασίας έρευνας”).»

5 Το άρθρο 6, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού ορίζει τα ακόλουθα:

«Στην απόφαση για κίνηση επίσημης διαδικασίας έρευνας, η Επιτροπή αναφέρει συνοπτικά τα σημαντικότερα πραγματικά και νομικά ζητήματα, προβαίνει σε προσωρινή εκτίμηση σχετικά με τον χαρακτήρα του σχεδιαζόμενου μέτρου ως ενίσχυσης και εκθέτει τις αμφιβολίες της για το συμβατό του μέτρου με την κοινή αγορά. Η απόφαση καλεί το οικείο κράτος μέλος και τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν παρατηρήσεις εντός ορισμένης προθεσμίας, η οποία συνήθως δεν υπερβαίνει τον ένα μήνα. Σε δεόντως δικαιολογημένες περιπτώσεις, η Επιτροπή μπορεί να παρατείνει την ταχθείσα προθεσμία.»

6 Κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 659/1999, «η επίσημη διαδικασία έρευνας περατώνεται με την έκδοση της απόφασης που προβλέπεται στις παραγράφους 2 έως 5 του παρόντος άρθρου». Οι εν λόγω παράγραφοι ορίζουν ότι η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει ότι το κοινοποιηθέν μέτρο δεν αποτελεί ενίσχυση, ότι η

κοινοποιηθείσα ενίσχυση είναι συμβατή με την κοινή αγορά, ότι η κοινοποιηθείσα ενίσχυση μπορεί να κριθεί συμβατή με την κοινή αγορά εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις, ή ότι η κοινοποιηθείσα ενίσχυση είναι ασύμβατη με την κοινή αγορά.

- 7 Όσον αφορά τα μη κοινοποιηθέντα μέτρα, το 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 659/1999 ορίζει ότι «[ε]φόσον η Επιτροπή έχει στην κατοχή της πληροφορίες από τις οποίες απορρέει ότι υπήρξαν παράνομες ενισχύσεις, ανεξαρτήτως της πηγής τους, εξετάζει αμελλητί τις πληροφορίες αυτές». Στο άρθρο 13, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού προβλέπεται ότι μετά την εξέταση αυτή εκδίδεται, ενδεχομένως, απόφαση κινήσεως επίσημης διαδικασίας εξετάσεως.
- 8 Η διαδικασία σχετικά με τα υφιστάμενα συστήματα ενισχύσεων προβλέπεται στα άρθρα 17 έως 19 του κανονισμού 659/1999. Κατά το άρθρο 18 του εν λόγω κανονισμού, εφόσον η Επιτροπή «συνάγει ότι το υφιστάμενο καθεστώς ενισχύσεων δεν είναι συμβιβάσιμο ή δεν είναι πλέον συμβιβάσιμο με την κοινή αγορά, εκδίδει σύσταση με την οποία προτείνει κατάλληλα μέτρα στο οικείο κράτος μέλος». Εάν το οικείο κράτος μέλος δεν δέχεται τα προτεινόμενα μέτρα, η Επιτροπή μπορεί, δυνάμει του άρθρου 19, παράγραφος 2, του ίδιου κανονισμού, να κινήσει την επίσημη διαδικασία εξετάσεως.

Το ιστορικό της διαφοράς

- 9 Για τις ανάγκες της παρούσας αποφάσεως, τα πραγματικά περιστατικά από τα οποία ανέκυψε η ένδικη διαφορά, όπως προκύπτουν από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση και τις παρατηρήσεις των μετεχόντων στη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου, μπορούν να συνοψιστούν ως ακολούθως.
- 10 Η αναιρεσείουσα, με την επωνυμία Alcoa, είναι εταιρεία του ιταλικού δικαίου, ιδιοκτήτρια δύο εργοστασίων παραγωγής πρωτογενούς αλουμινίου, στο Portovesme,

στη Σαρδηνία, και στη Fusina, στο Βένετο. Οι εγκαταστάσεις αυτές μεταβιβάστηκαν στην αναирεσειούσα από την Alumix SpA στο πλαίσιο της ιδιωτικοποίησης της τελευταίας.

- 11 Με την απόφαση 96/C 288/04, η οποία κοινοποιήθηκε στην Ιταλική Δημοκρατία και δημοσιεύθηκε την 1η Οκτωβρίου 1996 (ΕΕ C 288, σ. 4, στο εξής: απόφαση Alumix), η Επιτροπή περάτωσε τη διαδικασία την οποία είχε κινήσει στις 23 Δεκεμβρίου 1992 και είχε παρατείνει στις 16 Νοεμβρίου 1994, όσον αφορά την προτιμησιακή τιμολόγηση για την παροχή ηλεκτρικής ενέργειας από την ENEL, τον κατεστημένο φορέα στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας στην Ιταλία, στα δυο αυτά εργοστάσια. Η τιμολόγηση αυτή είχε καθοριστεί με την απόφαση αριθ. 13, της 24ης Ιουλίου 1992, του Comitato interministeriale dei prezzi (διυπουργική επιτροπή τιμών, στο εξής: απόφαση 13/92 του CIP). Η Επιτροπή έκρινε ότι η τιμολόγηση αυτή, η οποία ίσχυσε μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2005, δυνάμει του άρθρου 2 του νομοθετικού διατάγματος της 19ης Δεκεμβρίου 1995 [*GURI* (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ιταλικής Δημοκρατίας) αριθ. 39, της 16ης Φεβρουαρίου 1996, σ. 8, στο εξής: νομοθετικό διάταγμα του 1995], δεν συνιστούσε κρατική ενίσχυση υπό την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ.
- 12 Η μέθοδος της ως άνω τιμολογήσεως της ηλεκτρικής ενεργείας στηριζόταν στο οριστικό κόστος παραγωγής και σε ένα τμήμα των παγίων εξόδων της ENEL.
- 13 Η Επιτροπή συνήγαγε ότι, εφαρμόζοντας την ως άνω τιμολόγηση στα εργοστάσια του Portovesme και της Fusina για την παραγωγή αλουμινίου, η ENEL ενήργησε ως φορέας που ακολουθεί τη συνήθη εμπορική πρακτική δεδομένου ότι η τιμολόγηση αυτή καθιστούσε δυνατή την παροχή ηλεκτρικής ενεργείας στις επιχειρήσεις που ήταν οι μεγαλύτεροι πελάτες της σε όσες περιοχές υπήρχε πλεονάζουσα ικανότητα παραγωγής ηλεκτρικής ενεργείας.
- 14 Με την απόφαση αριθ. 204/99 της Autorità per l' energia elettrica e il gas (Αρχή για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο), της 29ης Δεκεμβρίου 1999, η διαχείριση των καθεστώτων προτιμησιακής τιμολογήσεως ανατέθηκε στους τοπικούς διανομείς ηλεκτρικής ενεργείας. Τα τιμολόγια για την παροχή ηλεκτρικής ενεργείας από την ENEL, τον τοπικό διανομέα ηλεκτρικής ενεργείας, στην Alcoa εκδίδονταν βάσει του κατά κανόνα ισχύοντος καθεστώτος τιμολογήσεως και όχι βάσει του καθεστώτος

τιμολογήσεως που καθιέρωνε το νομοθετικό διάταγμα του 1995. Η ENEL προέβαινε σε ορισμένη επιστροφή, το ύψος της οποίας επισημαινόταν στα τιμολόγια και η οποία χρηματοδοτούνταν μέσω φόρου υπέρ τρίτων επιβαλλόμενου επί του συνόλου των καταναλωτών ηλεκτρικής ενέργειας στην Ιταλία και αντιστοιχούντος στη διαφορά μεταξύ της τιμής που εφάρμοζε η ENEL και της τιμής που όριζε το νομοθετικό διάταγμα του 1995.

- 15 Με την απόφαση αριθ. 148/04 της Αρχής για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο, της 9ης Αυγούστου 2004, η διαχείριση του καθεστώτος τιμολογήσεως ανατέθηκε στον δημόσιο φορέα Cassa Conguaglio per il settore elettrico (Ειδικό Ταμείο του τομέα ηλεκτρικής ενέργειας, στο εξής: Cassa Conguaglio). Υπό την ιδιότητα αυτή, το Cassa Conguaglio επέστρεφε απευθείας στην Alcoa τη διαφορά μεταξύ της τιμής που χρέωνε η ENEL και της προτιμησιακής τιμής που όριζε το νομοθετικό διάταγμα του 1995, μέσω του ίδιου φόρου υπέρ τρίτων.
- 16 Το 2005, οι ιταλικές αρχές εξέδωσαν το νομοθετικό διάταγμα 35, της 14ης Μαρτίου 2005 (*GURI* αριθ. 111, της 14ης Μαΐου 2005, σ. 4), το οποίο απέκτησε, κατόπιν τροποποιήσεως, ισχύ νόμου δυνάμει του νόμου αριθ. 80, της 14ης Μαΐου 2005 (τακτικό συμπλήρωμα στην *GURI* αριθ. 91, της 14ης Μαΐου 2005, στο εξής: νομοθετικό διάταγμα του 2005). Κατά το άρθρο 11, παράγραφος 11, αυτού, η προτιμησιακή τιμολόγηση που εφαρμοζόταν στα δύο εργοστάσια της Alcoa παρατάθηκε μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2010. Η διάταξη αυτή δεν κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή.
- 17 Το νομοθετικό διάταγμα του 2005 προβλέπει επίσης την ετήσια αναθεώρηση των προτιμησιακών τιμολογίων από την Αρχή ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου. Σύμφωνα με την απόφαση αριθ. 217/05 που εξέδωσε η τελευταία στις 13 Οκτωβρίου 2005, οι τιμές αυξάνονται ετησίως από 1ης Ιανουαρίου 2006, αναλόγως της ενδεχόμενης αύξησεως των τιμών που έχουν καταχωριστεί στα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια του Άμστερνταμ (Κάτω Χώρες) και της Φρανκφούρτης (Γερμανία), με ανώτατο όριο ποσοστό 4% ετησίως.

- 18 Με την επίδικη απόφαση η Επιτροπή εξέτασε εάν η εφαρμοζόμενη από την Alcoa τιμολόγηση συνιστούσε κρατική ενίσχυση και κατά πόσον ήταν συμβατή με την κοινή αγορά, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ. Επισήμανε ότι είχε λάβει γνώση του άρθρου 11, παράγραφος 11, του νομοθετικού διατάγματος του 2005 κατά τη διάρκεια άλλης διαδικασίας, και συγκεκριμένα εκείνης που περατώθηκε με την έκδοση της αποφάσεως 2005/C 30/06, η οποία κοινοποιήθηκε στην Ιταλική Δημοκρατία με έγγραφο της 16ης Νοεμβρίου 2004, σχετικά με την κίνηση της προβλεπόμενης στο άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ διαδικασίας όσον αφορά την κρατική ενίσχυση C 38/2004 (πρώην NN 58/04) — Ενισχύσεις υπέρ της εταιρίας Portovesme Srl (ΕΕ 2005, C 30, σ. 7, στο εξής: απόφαση Portovesme).
- 19 Στις αιτιολογικές σκέψεις 40 έως 46 της επίδικης αποφάσεως, η Επιτροπή σημείωσε ότι όφειλε να ελέγξει εάν η εν λόγω τιμολόγηση συνιστούσε κρατική ενίσχυση. Κατά την Επιτροπή, η μείωση των τιμολογίων ηλεκτρικής ενεργείας αποτελεί σημαντικό οικονομικό πλεονέκτημα για μια επιχείρηση παραγωγής αλουμινίου. Η μείωση αυτή χρηματοδοτούνταν από κρατικούς πόρους, δηλαδή μέσω φόρου υπέρ τρίτων καταβαλλόμενου από το σύνολο των καταναλωτών ηλεκτρικής ενεργείας στην Ιταλία προς το Cassa Conguaglio. Η εν λόγω μείωση δημιουργούσε απειλή για νόθευση του ανταγωνισμού και δυνατότητα επηρεασμού του ενδοκοινοτικού εμπορίου. Από τα ανωτέρω συνήγαγε ότι ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ.
- 20 Η Επιτροπή, στην αιτιολογική σκέψη 47 της επίδικης αποφάσεως, επισήμανε ότι, καθόσον δεν είχε γίνει αποδέκτης κοινοποιήσεως για το άρθρο 11, παράγραφος 11, του νομοθετικού διατάγματος του 2005, το επίμαχο μέτρο έπρεπε να κριθεί ως παράνομο υπό την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο στ', του κανονισμού 659/1999 και ότι τα προγενέστερα συμπεράσματά της στην απόφαση Alumix, κατά τα οποία η εφαρμοζόμενη στην Alcoa προτιμησιακή τιμολόγηση δεν συνιστά υφιστάμενη ενίσχυση, δεν της επέτρεπαν να χαρακτηρίσει το μέτρο αυτό ως υφιστάμενη ενίσχυση.
- 21 Στη συνέχεια, η Επιτροπή, στις αιτιολογικές σκέψεις 49 και 78 της επίδικης αποφάσεως, εξέφρασε αμφιβολίες ως προς το συμβατό του επίμαχου μέτρου με την κοινή αγορά, όσον αφορά, αντιστοίχως, την ενίσχυση που χορηγήθηκε στο εργοστάσιο της Fusina και εκείνη που χορηγήθηκε στο εργοστάσιο του Portovesme.

- 22 Τέλος, στις αιτιολογικές σκέψεις 80 και 81 της επίδικης απόφασεως, η Επιτροπή κάλεσε την Ιταλική Δημοκρατία να υποβάλει τυχόν παρατηρήσεις και να της προσκομίσει όλα τα χρήσιμα στοιχεία για την εκτίμηση της επίμαχης ενισχύσεως εντός μηνός από της παραλαβής της επίδικης απόφασεως. Υπενθύμισε ότι το άρθρο 88, παράγραφος 3, ΕΚ παράγει ανασταλτικό αποτέλεσμα και ότι, κατά το άρθρο 14 του κανονισμού 659/1999, αυτή δύναται να επιβάλλει στο κράτος μέλος να ανακτήσει την παρانونώς χορηγηθείσα ενίσχυση από τον δικαιούχο αυτής.

Η προσφυγή ενώπιον του Πρωτοδικείου και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

- 23 Στις 29 Νοεμβρίου 2006 η Alcoa άσκησε προσφυγή ενώπιον του Πρωτοδικείου με αίτημα την ακύρωση της επίδικης απόφασεως κατά το μέρος που αφορά την τιμή παροχής ηλεκτρικής ενεργείας για τα ευρισκόμενα στη Fusina και στο Portovesme εργοστάσιά της ή, επικουρικώς, την ακύρωση αυτής, καθόσον η τιμολόγηση αυτή χαρακτηριζόταν ως παράνομη νέα ενίσχυση.
- 24 Προς στήριξη της προσφυγής της, η Alcoa προέβαλε τρεις λόγους ακυρώσεως. Πρώτον, υποστήριξε ότι κακώς η Επιτροπή χαρακτήρισε, στην επίδικη απόφαση, ως κρατική ενίσχυση το καθεστώς τιμολογήσεως της ηλεκτρικής ενέργειας που εφαρμόζοταν στα εργοστάσιά της, δεδομένου ότι οι σχετικές τιμές, οι οποίες αντιστοιχούσαν στη διαμορφωμένη στην αγορά τιμή, δεν της παρείχε κανένα πλεονέκτημα. Δεύτερον, προσήψε στην Επιτροπή ότι παραβίασε τις αρχές της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της ασφάλειας δικαίου για τον λόγο ότι η εν λόγω απόφαση ερχόταν σε αντίφαση με την απόφαση Alumix. Τρίτον, προέβαλε, επικουρικώς, ότι κακώς η Επιτροπή προέβη σε εξέταση του επίμαχου μέτρου στο πλαίσιο της διαδικασίας που εφαρμόζεται επί των νέων ενισχύσεων και όχι στο πλαίσιο της διαδικασίας που εφαρμόζεται επί των υφιστάμενων ενισχύσεων.

- 25 Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Πρωτοδικείο απέρριψε την προσφυγή.

- 26 Όσον αφορά τον πρώτο λόγο ακυρώσεως, διαπίστωσε καταρχάς ότι, όταν πρόκειται για απόφαση περί κινήσεως της επίσημης διαδικασίας εξετάσεως, ο χαρακτηρισμός ενός μέτρου ως κρατικής ενισχύσεως δεν έχει οριστικό χαρακτήρα και ότι ο έλεγχος νομιμότητας που ασκεί το Πρωτοδικείο επ' αυτής της αποφάσεως πρέπει να περιορίζεται στο ζήτημα εάν η Επιτροπή υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως καθόσον έκρινε ότι δεν μπορούσε να αντιμετωπίσει το σύνολο των αναφυόμενων δυσχερειών στο στάδιο μιας πρώτης εξετάσεως του επίμαχου μέτρου.
- 27 Το Πρωτοδικείο, αφού επισήμανε ότι η Alcoa δεν αμφισβητεί την εκτίμηση της Επιτροπής ότι οι πόροι για τη χρηματοδότηση της επίμαχης τιμολογιακής πολιτικής έχουν κρατική προέλευση, διευκρίνισε ότι η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως καθόσον έκρινε, χωρίς πάντως να αποφαίνεται οριστικώς, ότι η προτιμησιακή τιμολόγηση παρείχε πλεονέκτημα στα εργοστάσια της Alcoa. Εξ αυτού συνήγαγε ότι πρέπει να απορριφθούν ως αλυσιτελή τα επιχειρήματα της Alcoa ότι η Επιτροπή όφειλε να προσδιορίσει εάν η επίμαχη τιμή αντιστοιχούσε στην τιμή της αγοράς και εάν τα κριτήρια βάσει των οποίων η Επιτροπή συνήγαγε την έλλειψη πλεονεκτήματος στην απόφαση Alumix εξακολουθούσαν να ισχύουν. Το Πρωτοδικείο απέρριψε το επιχείρημα ότι η Επιτροπή δεν τήρησε την υποχρέωση αιτιολογήσεως καθόσον παρέλειψε, μεταξύ άλλων, να εξετάσει εάν πληρούνται τα εν λόγω κριτήρια και υπενθύμισε ότι για να κριθεί εάν η τιμή που ίσχυε για τα ως άνω εργοστάσια αποτελεί ή όχι τιμή της αγοράς απαιτούνταν σύνθετη οικονομική έρευνα αρμόδια για την εκπόνηση της οποίας ήταν η Επιτροπή στο πλαίσιο της επίσημης διαδικασίας εξετάσεως.
- 28 Όσον αφορά τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως, το Πρωτοδικείο εξέτασε εάν η Επιτροπή, χαρακτηρίζοντας την προτιμησιακή τιμολόγηση ως νέα ενίσχυση, παραβίασε τις αρχές της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της ασφαλείας δικαίου τις οποίες μπορούσε να επικαλεσθεί η Alcoa κατόπιν της αποφάσεως Alumix.
- 29 Το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι, όπως προκύπτει τόσο από το δικόγραφο της προσφυγής όσο και από την απόφαση Alumix, η τελευταία αυτή απόφαση δεν αφορούσε το νομοθετικό διάταγμα του 1995 του οποίου η ισχύς περιοριζόταν στα δέκα έτη. Προσέθεσε ότι, στην επίδικη απόφαση, η Επιτροπή ανέφερε ότι η απόφαση περί παρατάσεως της εφαρμοζόμενης μέχρι το 2010 τιμολογήσεως, η οποία δεν της κοινοποιήθηκε, συνιστά ενδεχομένως κρατική ενίσχυση. Το Πρωτοδικείο επισήμανε ότι

η Επιτροπή δεν έθεσε υπό αμφισβήτηση την εκτίμηση στην οποία είχε προβεί όσον αφορά το επίμαχο στην απόφαση Alumix μέτρο και συνήγαγε ότι η Alcoa δεν μπορούσε να έχει καμία βεβαιότητα ότι η Επιτροπή θα αποφάσιζε πως η ισχύουσα για αυτήν τιμολόγηση δεν αποτελεί κρατική ενίσχυση.

30 Όσον αφορά τον τρίτο λόγο ακυρώσεως, το Πρωτοδικείο υπενθύμισε ότι, κατά πάγια νομολογία, σε περίπτωση ουσιώδους τροποποίησης ή παρατάσεως της ισχύος υφιστάμενης ενισχύσεως, η ενίσχυση αυτή λογίζεται ως νέα ενίσχυση. Εξ αυτού συνήγαγε ότι, οσάκις μέτρο το οποίο η Επιτροπή δεν χαρακτήρισε ως κρατική ενίσχυση, παρατείνεται ή τροποποιείται ουσιωδώς, πρέπει να εξεταστεί από την Επιτροπή αποκλειστικά στο πλαίσιο των κανόνων διαδικασίας που εφαρμόζονται επί των νέων ενισχύσεων.

31 Το Πρωτοδικείο έκρινε, εν προκειμένω, ότι το επίμαχο μέτρο δεν μπορούσε να κριθεί ως υφιστάμενη ενίσχυση όχι μόνον λόγω του γεγονότος ότι αφορά χρονικό διάστημα διαφορετικό εκείνου το οποίο αποτέλεσε αντικείμενο εξετάσεως στην απόφαση Alumix, αλλά και επειδή τα διαδικαστικά ζητήματα της χρηματοδοτήσεως αυτού του μέτρου τροποποιήθηκαν σε σχέση με το μέτρο που εξετάστηκε στην ως άνω απόφαση.

Αιτήματα των διαδίκων

32 Με την αίτηση αναιρέσεως που άσκησε, η Alcoa ζητεί από το Δικαστήριο:

- να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση·
- να ακυρώσει την επίδικη απόφαση, καθόσον αφορά την τιμολόγηση που εφαρμόζεται στα εργοστάσια αλουμινίου δικής της ιδιοκτησίας·

επικουρικώς,

— να αναπέμψει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο για επανεξέταση σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου.

και, σε αμφότερες τις περιπτώσεις,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

³³ Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη της αιτήσεως αναιρέσεως και την καταδίκη της αναιρεσείουσας στα δικαστικά έξοδα.

Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

³⁴ Προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως, η Alcoa προβάλλει δύο λόγους. Με τον πρώτο λόγο επιχειρείται να καταδειχθεί ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο επειδή έκρινε ότι η Επιτροπή μπορούσε να κινήσει την επίσημη διαδικασία εξετάσεως χωρίς να ελέγξει εάν τα συμπεράσματα που περιέχονται στην απόφαση Alumix εξακολουθούν να ισχύουν. Ο δεύτερος λόγος αφορά εσφαλμένη εφαρμογή της διαδικασίας των νέων ενισχύσεων.

³⁵ Οι ως άνω λόγοι αναιρέσεως συνδέονται στενά με το διαχρονικό και το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της αποφάσεως Alumix τα οποία το Πρωτοδικείο παρέλειψε να λάβει υπόψη. Η Alcoa εξετάζει τη μεν διαχρονική ισχύ της αποφάσεως αυτής στο τέταρτο σκέλος του πρώτου λόγου καθώς και στο δεύτερο σκέλος του δευτέρου λόγου, το δε

καθ' ύλη πεδίο εφαρμογής της σε ένα επιχείρημα σχετικό με την ανυπαρξία ουσιωδών τροποποιήσεων στα τιμολόγια ηλεκτρικής ενεργείας το οποίο περιέχεται στο τέταρτο σκέλος του πρώτου λόγου και στο τρίτο σκέλος του δεύτερου λόγου.

- ³⁶ Η εξέταση της αιτήσεως αναιρέσεως πρέπει να αρχίσει με την εκτίμηση των ως άνω σκελών και του ως άνω επιχειρήματος.

Επί του τέταρτου σκέλους του πρώτου λόγου αναιρέσεως και του δεύτερου σκέλους του δεύτερου λόγου αναιρέσεως σχετικά με τη χρονική ισχύ της αποφάσεως Alumix

Επιχειρήματα των διαδίκων

- ³⁷ Με το τέταρτο σκέλος του πρώτου λόγου καθώς και με το δεύτερο σκέλος του δεύτερου λόγου αναιρέσεως, η Alcoa προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι, στις σκέψεις 105 έως 107 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, έκρινε ότι η απόφαση Alumix είχε περιορισμένη χρονική ισχύ. Κατ' αυτόν τον τρόπο, το Πρωτοδικείο προέβη σε εσφαλμένη ερμηνεία της αποφάσεως αυτής και υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο. Η Alcoa υποστηρίζει, αφενός, ότι στην απόφαση Alumix δεν γίνεται ρητώς μνεία του νομοθετικού διατάγματος του 1995 το οποίο όριζε ότι οι προβλεπόμενοι από τις διατάξεις του κανόνες τιμολογήσεως της ηλεκτρικής ενεργείας ισχύουν για διάρκεια δέκα ετών και δεν περιόριζε ρητώς ή σιωπηρώς τη διάρκεια της ισχύος του. Αφετέρου, η Alcoa προσθέτει ότι, ακόμα και εάν γίνει δεκτό ότι η απόφαση Alumix είχε περιορισμένη χρονική ισχύ, η διαπίστωση ότι, εν προκειμένω, δεν υφίστατο ενίσχυση έχει γενική ισχύ και δεν υπόκειται σε χρονικούς περιορισμούς.
- ³⁸ Η Επιτροπή διατείνεται ότι το Πρωτοδικείο ορθώς εξέτασε την απόφαση Alumix υπό το πρίσμα του νομοθετικού διατάγματος του 1995 με το οποίο η ισχύς των επίμαχων κανόνων τιμολογήσεως περιορίστηκε ρητώς σε δέκα έτη.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

³⁹ Υπενθυμίζεται ότι, στο πλαίσιο της αιτήσεως αναίρεσεως, σύμφωνα με τα άρθρα 225 ΕΚ και 58 του Οργανισμού του Δικαστηρίου, το Δικαστήριο δεν αρμόδιο να διαπιστώσει και να εκτιμήσει τα κρίσιμα πραγματικά περιστατικά, εκτός εάν συντρέχει περίπτωση παραμορφώσεώς τους (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις της 1ης Ιουνίου 1994, C-136/92 P, Επιτροπή κατά Brazzelli Lualdi κ.λπ., Συλλογή 1994, σ. I-1981, σκέψεις 49 και 66, καθώς και της 7ης Νοεμβρίου 2002, C-24/01 P και C-25/01 P, Glencore και Compagnie Continentale κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-10119, σκέψη 65).

⁴⁰ Συναφώς, η εκτίμηση του Πρωτοδικείου στη σκέψη 107 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, σχετικά με την περιορισμένη χρονική ισχύ της αποφάσεως Alumix, στηρίζεται σε ορισμένες διαπιστώσεις. Καταρχάς, στη σκέψη 105 της αποφάσεως αυτής, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι, στην απόφαση Alumix, η Επιτροπή προέβη σε εκτίμηση σχετικά με την τιμή παροχής ηλεκτρικής ενεργείας την οποία χρέωνε η ENEL στα εργοστάσια της Alcoa από το 1996 έως το 2005. Στη συνέχεια, στην ίδια σκέψη, το Πρωτοδικείο επισήμανε ότι, μολονότι στην απόφαση Alumix δεν γινόταν μνεία του νομοθετικού διατάγματος του 1995, το άρθρο 2 του οποίου καθόριζε την ισχύ των κανόνων τιμολογήσεως που προέβλεπε η απόφαση αριθ. 13/92 του CIP, εντούτοις, η Alcoa, στο δικόγραφο της προσφυγής της, αναφέρθηκε ρητώς στο εν λόγω νομοθετικό διάταγμα, έκρινε δε σκόπιμο να παραθέσει ένα χωρίο από το οποίο προκύπτουν οι σχετικές παρατηρήσεις της. Όπως προκύπτει από το χωρίο αυτό, η ιδιωτικοποίηση της Alumix SpA απαιτούσε την υποστήριξη της Ιταλικής Κυβερνήσεως προκειμένου να καθοριστεί από κοινού με την ENEL η προτιμησιακή τιμολόγηση για τα δύο εργοστάσια, ενδεχομένως μέσω μιας μελλοντικής μακροπρόθεσμης συμβάσεως (10 ετών) σε τιμές ανταγωνιστικές σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Συνεχίζοντας την παράθεση, το Πρωτοδικείο προσέθεσε ότι η μέθοδος των προσαυξήσεων που καθιέρωνε η απόφαση CIP 13/92 έπαυσε να ισχύει από της 31ης Δεκεμβρίου 2005 και ότι, μετά την ημερομηνία αυτή, η ως άνω τιμολόγηση ευθυγραμμίστηκε με αυτή που ίσχυε για το σύνολο των καταναλωτών. Τέλος, το Πρωτοδικείο σημείωσε, στις σκέψεις 14 και 65 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, δυνάμει του νομοθετικού διατάγματος του 2005, το καθεστώς τιμολογήσεως που εφαρμοζόταν στα δυο εργοστάσια της Alcoa παρατάθηκε μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2010.

⁴¹ Η Alcoa δεν αμφισβητεί τις ως άνω διαπιστώσεις και δεν υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο παραμόρφωσε τα πραγματικά περιστατικά.

- 42 Υπογραμμίζεται ότι, πλην της περιπτώσεως παραμορφώσεως των πραγματικών περιστατικών από το Πρωτοδικείο, αυτό είναι αρμόδιο να προβαίνει σε ανέλεγκτη κρίση τους. Στο πλαίσιο αυτό, διαπίστωσε, χωρίς να υποπέσει σε πλάνη περί το δίκαιο, στη σκέψη 106 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή διατύπωσε την εκτίμησή της σχετικά με την επίμαχη τιμολόγηση ηλεκτρικής ενεργείας για την περίοδο από το 1996 έως το 2005 λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες της αγοράς, όπως αυτές είχαν διαμορφωθεί και μπορούσαν να συνεκτιμηθούν από την Επιτροπή κατά την περίοδο εκείνη. Επίσης, το Πρωτοδικείο, χωρίς να υποπέσει σε πλάνη περί το δίκαιο, επιβεβαίωσε, στη σκέψη 107 της εν λόγω αποφάσεως, την εκτίμηση της Επιτροπής επαναλαμβάνοντας τη διατύπωση που αυτή χρησιμοποίησε στην επίδικη απόφαση, δηλαδή ότι η εκ μέρους της έγκριση του καθεστώτος τιμολογήσεως στην απόφαση Alumix είχε περιορισμένη χρονική ισχύ ακριβώς επειδή στηριζόταν στην εκτίμηση, από οικονομικής απόψεως, των τότε κρατουσών συνθηκών και ότι, επομένως, η απόφαση αυτή δεν μπορούσε να προβληθεί ως επιχείρημα υπέρ της παρατάσεως του μέτρου που καθιέρωνε το νομοθετικό διάταγμα του 2005.
- 43 Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί το τέταρτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως καθώς και το δεύτερο σκέλος του δεύτερου λόγου αναιρέσεως.

Επί του επιχειρήματος σχετικά με την έλλειψη ουσιωδών τροποποιήσεων του καθεστώτος τιμολογήσεως ηλεκτρικής ενεργείας το οποίο περιέχεται στο τέταρτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως και στο τρίτο σκέλος του δεύτερου λόγου αναιρέσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 44 Η Alcoa υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο κακώς απέρριψε ως αβάσιμο το επιχείρημά της ότι οι τροποποιήσεις που πραγματοποιήθηκαν το 1999 και το 2004 όσον αφορά την εφαρμογή του καθεστώτος τιμολογήσεως της ηλεκτρικής ενεργείας δεν ήταν ουσιώδεις αλλά αμιγώς τεχνικής φύσεως. Φρονεί ότι η επιστροφή εκ μέρους της ENEL και η μεταβίβαση της διαχειρίσεως του καθεστώτος τιμολογήσεως στο Cassa Conguaglio δεν είχαν ως συνέπεια τη μεταβολή της εκτιμήσεως στο πλαίσιο

της αποφάσεως Alumix, κατά την οποία η επίμαχη τιμολόγηση δεν συνιστούσε ενίσχυση. Οι ως άνω τροποποιήσεις αφορούσαν αποκλειστικά το πώς και από ποιον επρόκειτο να εφαρμοστεί το καθεστώς τιμολογήσεως ενώ το επίπεδο των τιμών, που αποτελεί και το κρίσιμο ζήτημα, ουδέποτε τροποποιήθηκε.

- 45 Η Επιτροπή αντιτείνει ότι η μετάβαση από το εγκεκριμένο με την απόφαση Alumix καθεστώς προτιμησιακής τιμολογήσεως το οποίο ίσχυε για την αγορά ηλεκτρικής ενέργειας από τον προμηθευτή της σε καθεστώς υπό το οποίο πλήρωνε τον προμηθευτή της βάσει ελεύθερα καθοριζόμενων τιμών και στη συνέχεια λάμβανε επιστροφή από το Cassa Conguaglio προκειμένου να προσαρμόσει τα καθαρά της έξοδα στο επίπεδο της προτιμησιακής τιμής δεν μπορεί απλώς να χαρακτηριστεί ως τροποποίηση τεχνικής φύσεως.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 46 Στις σκέψεις 64 και 65 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο σημείωσε ότι η Επιτροπή, προκειμένου να διαπιστώσει, με μη οριστική απόφαση, την παροχή πλεονεκτήματος στην Alcoa, στηρίχθηκε, αφενός, στην παράταση μέχρι το έτος 2010 του καθεστώτος τιμολογήσεως που καθιέρωνε το νομοθετικό διάταγμα του 1995, με δυνατότητα αυξήσεως έως 4% κατ' ανώτατο όριο, και, αφετέρου, στη μεταβίβαση της ευθύνης για την εφαρμογή του καθεστώτος τιμολογήσεως στο Cassa Conguaglio, το οποίο και επέστρεφε απευθείας στην Alcoa τη διαφορά μεταξύ της τιμής ηλεκτρικής ενεργείας που εφαρμοζόταν στα εργοστάσιά της και της τιμής που καθόριζε το νομοθετικό διάταγμα. Οι δύο αυτές διαπιστώσεις, οι οποίες αφορούν πραγματικά περιστατικά και, συγκεκριμένα, τις τροποποιήσεις που επέφεραν το άρθρο 11, παράγραφος 11, του νομοθετικού διατάγματος του 2005 καθώς και οι αποφάσεις της Αρχής για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο αριθ. 148/04, της 9ης Αυγούστου 2004, και αριθ. 217/05, της 13ης Οκτωβρίου 2005, δεν αμφισβητούνται από την Alcoa.
- 47 Στη σκέψη 68 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο επισήμανε ότι ο ως άνω μηχανισμός επιστροφής αφορούσε την ίδια τη φύση της προτιμησιακής τιμολογήσεως που ίσχυε για την Alcoa και ότι, επομένως, η Επιτροπή βάσιμως έκρινε ότι δεν μπορούσε να αποκλειστεί η παροχή πλεονεκτήματος, στοιχείο που αποτελεί μια από τις προϋποθέσεις που καθιστούν δυνατό τον χαρακτηρισμό ενός μέτρου ως ενισχύσεως υπό την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ.

- 48 Η ως άνω εκτίμηση του Πρωτοδικείου αποτυπώνει την ερμηνευτική προσέγγιση του Δικαστηρίου κατά την οποία ο τρόπος χρηματοδότησεως μιας ενισχύσεως μπορεί να καταστήσει ασύμβατο με την κοινή αγορά το σύνολο του συστήματος ενισχύσεων. Επομένως, για την εξέταση της ενισχύσεως πρέπει οπωσδήποτε να λαμβάνονται υπόψη τα αποτελέσματα του τρόπου χρηματοδότησεώς της (βλ. απόφαση της 21ης Οκτωβρίου 2003, C-261/01 και C-262/01, van Calster κ.λπ., Συλλογή 2003, σ. I-12249, σκέψη 49).
- 49 Εν προκειμένω, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, στις σκέψεις 107 και 131 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, όπως προκύπτει από την επίδικη απόφαση, ο μηχανισμός χρηματοδότησεως του προβλεπόμενου από το νομοθετικό διάταγμα του 2005 καθεστώτος τιμολογήσεως συγκρινόμενος με το προβλεπόμενο από το νομοθετικό διάταγμα του 1995 καθεστώς τιμολογήσεως είχε ως συνέπεια τη μετάβαση από την τιμή της αγοράς σε μειωμένη τιμή χρηματοδοτούμενη μέσω κρατικών πόρων.
- 50 Λαμβανομένων υπόψη των περιγραφόμενων στην επίδικη απόφαση συνεπειών από τυχόν τροποποιήσεις του μηχανισμού χρηματοδότησεως υπό το πρίσμα των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το Πρωτοδικείο, εκτιμώντας, στη σκέψη 130 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι το μέτρο που εξετάστηκε στην επίδικη απόφαση ήταν διαφορετικό εκείνου που εξετάστηκε στην απόφαση Alumix και απορρίπτοντας ως αβάσιμο, στη σκέψη 134 της ίδιας αποφάσεως, το επιχείρημα της Alcoa ότι οι εν λόγω τροποποιήσεις δεν ήταν ουσιώδεις, δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο.
- 51 Επομένως, το επιχείρημα της Alcoa το οποίο προβλήθηκε στο πλαίσιο του τέταρτου σκέλους του πρώτου λόγου αναίρεσεως και του τρίτου σκέλους του δεύτερου λόγου αναίρεσεως, περί μη ουσιωδών τροποποιήσεων, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο.
- 52 Ο πρώτος και ο δεύτερος λόγος αναίρεσεως πρέπει να εξεταστούν υπό το πρίσμα των ανωτέρω διαπιστώσεων.

Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως που στηρίζεται σε μη επαρκή συνεκτίμηση της αποφάσεως Alumix

- 53 Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, η Alcoa επιχειρεί να καταδείξει ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο εκτιμώντας ότι η Επιτροπή μπορούσε να κινήσει την επίσημη διαδικασία εξετάσεως χωρίς να ελέγξει εάν τα συμπεράσματα που περιέχονται στην απόφαση Alumix εξακολουθούν να ισχύουν. Ο πρώτος λόγος αναιρέσεως διαιρείται σε έξι σκέλη. Με το πρώτο σκέλος, η Alcoa προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι, κατά τον έλεγχό του, περιορίστηκε στη διαπίστωση πρόδηλης πλάνης όσον αφορά τον χαρακτηρισμό του επίμαχου μέτρου ως κρατικής ενισχύσεως. Το δεύτερο σκέλος αφορά την παράλειψη εφαρμογής της νομολογίας και την παραβίαση των αρχών της ασφαλείας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης. Με το τρίτο σκέλος επιχειρείται να καταδειχθεί ότι τα δυο βασικά στοιχεία επί των οποίων στηρίχθηκε το Πρωτοδικείο για να συναγάγει ότι η Επιτροπή είχε την εξουσία να κινήσει την επίσημη διαδικασία εξετάσεως είναι ανεπαρκή. Το τέταρτο σκέλος, σχετικά με τη χρονική ισχύ της αποφάσεως Alumix, απορρίφθηκε ως αβάσιμο στη σκέψη 43 της παρούσας αποφάσεως. Το πέμπτο σκέλος αφορά παραβίαση των αρχών της χρηστής διοικήσεως και του δικαιώματος ακροάσεως. Τέλος, το έκτο σκέλος στηρίζεται σε παράβαση της υποχρέωσεως αιτιολογήσεως.

Επί του πρώτου σκέλους του πρώτου λόγου αναιρέσεως σχετικά με τον μη δικαιολογούμενο περιορισμό του ελέγχου του Πρωτοδικείου στη διαπίστωση πρόδηλης πλάνης

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- 54 Στο πλαίσιο του πρώτου σκέλους του πρώτου λόγου αναιρέσεως, η Alcoa διατείνεται ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, και συγκεκριμένα στη σκέψη 61 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, καθόσον περιορίσε τον έλεγχο της επίδικης αποφάσεως στη διαπίστωση πρόδηλης πλάνης όσον αφορά τον χαρακτηρισμό του επίμαχου μέτρου ως κρατικής ενισχύσεως. Με τον τρόπο αυτόν, το Πρωτοδικείο παραιτήθηκε της εξουσίας του να ασκήσει πλήρη δικαστικό έλεγχο σε μια περίπτωση στην οποία η δικαστική προστασία έχει κεντρική σημασία για την προστασία των επιχειρήσεων από καταχρηστικώς κινηθείσες επίσημες διαδικασίες εξετάσεως.

- 55 Η Alcoa υπογραμμίζει ότι η κίνηση επίσημης διαδικασίας εξετάσεως για μέτρα τα οποία κρίθηκε ειδικώς ότι δεν αποτελούν ενίσχυση διαφέρει από την κίνηση της ίδιας διαδικασίας για μέτρα τα οποία αντιμετωπίστηκαν με διαφορετικό τρόπο. Διατίθεται ότι, στην πρώτη περίπτωση, η Επιτροπή υπέχει αυξημένες υποχρεώσεις όσον αφορά την προκαταρκτική εξέταση και την αιτιολόγηση που δικαιολογεί την κίνηση της επίσημης διαδικασίας εξετάσεως.
- 56 Η Επιτροπή αντιτείνει ότι, κατ' αυτήν, το Πρωτοδικείο άσκησε τον έλεγχό του σε επαρκή βαθμό, δηλαδή στον βαθμό στον οποίο ελέγχονται οι μη οριστικές αποφάσεις.

— Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 57 Υπενθυμίζεται ότι το προκαταρκτικό στάδιο εξετάσεως των ενισχύσεων το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 88, παράγραφος 3, ΕΚ και διέπεται από τα άρθρα 4 και 5 του κανονισμού 659/1999, έχει σκοπό να παράσχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να σχηματίσει μια πρώτη γνώμη επί της συμβατότητας, εν όλω ή εν μέρει, της επίμαχης ενισχύσεως με την κοινή αγορά. Το στάδιο αυτό διακρίνεται από το στάδιο εξετάσεως το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ και διέπεται από τα άρθρα 6 και 7 του εν λόγω κανονισμού και σκοπός του οποίου είναι να παράσχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να διαφωτιστεί πλήρως επί του συνόλου των στοιχείων της υποθέσεως (βλ. απόφαση της 15ης Απριλίου 2008, C-390/06, Nuova Agricast, Συλλογή 2008, σ. I-2577, σκέψη 57).
- 58 Όπως προκύπτει από το άρθρο 6 του κανονισμού 659/1999, η Επιτροπή, στην απόφαση για την κίνηση επίσημης διαδικασίας εξετάσεως, προβαίνει σε προσωρινή εκτίμηση του σχεδιαζόμενου μέτρου προκειμένου να προσδιορίσει εάν αυτό αποτελεί ενίσχυση και εκθέτει τους λόγους που της προκαλούν αμφιβολίες ως προς το συμβατό του μέτρου με την κοινή αγορά.

- 59 Διαπιστώνεται συναφώς ότι το Πρωτοδικείο ορθώς προέβη σε υπόμνηση της λειτουργίας που επιτελεί το προκαταρκτικό στάδιο εξετάσεως στις σκέψεις 58 έως 60 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, υπογραμμίζοντας ότι αυτό διαφέρει από την επίσημη διαδικασία εξετάσεως.
- 60 Το Πρωτοδικείο ορθώς υπενθύμισε, μεταξύ άλλων, στη σκέψη 58 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή υποχρεούται να κινήσει την επίσημη διαδικασία εξετάσεως εάν, κατόπιν μιας πρώτης εξετάσεως, δεν είναι σε θέση να σχηματίσει την πεποίθηση ότι το συγκεκριμένο μέτρο είναι συμβατό με την κοινή αγορά.
- 61 Το Πρωτοδικείο ορθώς έκρινε, στη σκέψη 61 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι ο έλεγχος νομιμότητας που ασκεί το Πρωτοδικείο σε απόφαση για κίνηση της επίσημης διαδικασίας εξετάσεως πρέπει οπωσδήποτε να είναι περιορισμένος και ορθώς συνήγαγε, στη σκέψη 62 της αποφάσεως, ότι, στο πλαίσιο προσφυγής ασκηθείσας κατά τέτοιας αποφάσεως, εφόσον οι προσφεύγοντες αμφισβητούν την εκτίμηση της Επιτροπής σχετικά με τον χαρακτηρισμό του επίμαχου μέτρου ως κρατικής ενισχύσεως, ο έλεγχος των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης περιορίζεται στη διαπίστωση πρόδηλης πλάνης εκτιμήσεως εκ μέρους της Επιτροπής.
- 62 Το επιχείρημα της Alcoa ότι το Πρωτοδικείο όφειλε να προβεί σε βαθύτερη ανάλυση και να μην περιορίσει, στην υπό κρίση υπόθεση, τον έλεγχό του στη διαπίστωση πρόδηλης πλάνης εκτιμήσεως στηριζόμενο στην ύπαρξη προγενέστερης αποφάσεως της Επιτροπής σχετικής με την Alcoa, δηλαδή την απόφαση Alumix, δεν μπορεί να ευδοκιμήσει καθόσον, όπως σημειώθηκε στη σκέψη 50 της παρούσας αποφάσεως, το Πρωτοδικείο ορθώς έκρινε ότι το μέτρο το οποίο αφορούσε η επίδικη απόφαση ήταν μέτρο διαφορετικό εκείνου που εξετάστηκε στην απόφαση Alumix.
- 63 Επομένως, το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο.

Επί του δεύτερου σκέλους του πρώτου λόγου αναιρέσεως που αφορά την παράλειψη εφαρμογής της νομολογίας και την παραβίαση των αρχών της ασφαλείας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- ⁶⁴ Ανεξάρτητα από το εφαρμοστέο κριτήριο ελέγχου, η Alcoa, με το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου, υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον δεν έλαβε υπόψη τη νομολογία και δεν τήρησε τις αρχές της ασφαλείας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης δυνάμει των οποίων ήταν υποχρεωμένο να λάβει υπόψη τις προγενέστερες αποφάσεις του στην ίδια υπόθεση.
- ⁶⁵ Κατά την Alcoa, όπως προκύπτει από την απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 1994, C-47/91, Ιταλία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1994, σ. I-4635), εναπέκειτο στην Επιτροπή να λάβει υπόψη την απόφαση Alumix και να εξετάσει εκ νέου εάν τα στοιχεία στα οποία στηρίχθηκε η απόφαση αυτή μεταβλήθηκαν ή όχι. Το Πρωτοδικείο, στη σκέψη 70 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον έκρινε ότι η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να προσδιορίσει «εάν τα κριτήρια στα οποία στηρίχθηκε για να συναγάγει την έλλειψη πλεονεκτήματος στην απόφαση Alumix εξακολουθούσαν να ισχύουν». Η Alcoa, στηριζόμενη στην απόφαση της 22ας Ιουνίου 2006, C-182/03 και C-217/03, Βέλγιο και Forum 187 κατά Επιτροπής (Συλλογή 2006, σ. I-5479), προσθέτει ότι μπορούσε δικαιολογημένα να σχηματίσει την πεποίθηση ότι τα συμπεράσματα της Επιτροπής στην απόφαση Alumix δεν επρόκειτο να μεταβληθούν όσο εξακολουθούσαν να υφίστανται και τα πραγματικά στοιχεία τα οποία αυτή αφορούσε.
- ⁶⁶ Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι δεν είχε την υποχρέωση να λάβει υπόψη την απόφαση Alumix.

— Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- ⁶⁷ Το Δικαστήριο, στη σκέψη 24 της προαναφερθείσας αποφάσεως Ιταλία κατά Επιτροπής, έκρινε ότι η Επιτροπή, όταν βρίσκεται ενώπιον ατομικής ενισχύσεως ως προς την οποία υποστηρίζεται ότι χορηγήθηκε κατ' εφαρμογήν ήδη εγκεκριμένου καθεστώτος, δεν μπορεί, εκ προοιμίου, να το εξετάσει άμεσα σε σχέση με τη Συνθήκη. Πριν από την κίνηση οποιασδήποτε διαδικασίας, η Επιτροπή οφείλει να ελέγξει αν η ενίσχυση καλύπτεται από το γενικό καθεστώς και πληροί τους όρους που έχουν καθοριστεί με την εγκριτική αυτού απόφαση. Αν δεν ενεργούσε έτσι, η Επιτροπή θα μπορούσε, κατά την εξέταση κάθε ατομικής ενισχύσεως, να αναθεωρεί την εγκριτική του καθεστώτος ενισχύσεων απόφασή της και, ως εκ τούτου, να παραβιάζει τις αρχές της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της ασφαλείας δικαίου.
- ⁶⁸ Εντούτοις, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, στην υπό κρίση υπόθεση, σε αντίθεση με το μέτρο το οποίο αφορούσε η προαναφερθείσα απόφαση Ιταλία κατά Επιτροπής, το επίμαχο μέτρο δεν αποτελεί νέα ενίσχυση εντασσόμενη στο πλαίσιο γενικού συστήματος ενισχύσεων. Όπως σημειώθηκε στη σκέψη 50 της παρούσας αποφάσεως, το επίμαχο μέτρο διαφέρει εκείνου το οποίο εξετάστηκε σε προγενέστερη απόφαση της Επιτροπής, δηλαδή στην απόφαση Alumix.
- ⁶⁹ Εξ αυτού έπεται ότι οι εκτιμήσεις που περιλαμβάνονται στην προαναφερθείσα απόφαση Ιταλία κατά Επιτροπής, σχετικά με τις νέες ενισχύσεις που χορηγούνται στο πλαίσιο γενικού συστήματος ενισχύσεων, είναι άνευ σημασίας.
- ⁷⁰ Στη συνέχεια, η Alcoa, στηριζόμενη στην προαναφερθείσα απόφαση Βέλγιο και Forum 187 κατά Επιτροπής εκτιμά ότι, κατ' εφαρμογή των αρχών της ασφαλείας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, μπορούσε βάσιμα να αναμένει ότι η Επιτροπή θα ενέμενε στα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε στην απόφαση Alumix.

- 71 Κατά πάγια νομολογία, η αρχή της ασφαλείας δικαίου επιβάλλει όπως η νομοθεσία της Ένωσης είναι σαφής, η δε εφαρμογή της προβλέψιμη για κάθε πρόσωπο που επιζητεί έννομη προστασία (βλ. ιδίως, προαναφερθείσα απόφαση Βέλγιο και Forum 187 κατά Επιτροπής, σκέψη 69, καθώς και απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 2010, C-67/09 P, Nuova Agricast και Cofra κατά Επιτροπής, Συλλογή 2010, σ. I-9811, σκέψη 77). Επιπλέον, την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης δικαιούται να επικαλεστεί κάθε ιδιώτης στον οποίο κάποιο θεσμικό όργανο της Ένωσης δημιούργησε, παρέχοντάς του συγκεκριμένες διαβεβαιώσεις, βάσιμες προσδοκίες. Εντούτοις, όταν ένας προνοητικός και ενημερωμένος επιχειρηματίας είναι σε θέση να προβλέψει τη λήψη μέτρου από την Ένωση ικανού να βλάψει τα συμφέροντά του, δεν μπορεί να επικαλεστεί την αρχή αυτή μετά τη λήψη του εν λόγω μέτρου (βλ. αποφάσεις Βέλγιο και Forum 187 κατά Επιτροπής, προαναφερθείσα, σκέψη 147· της 17ης Σεπτεμβρίου 2009, C-519/07 P, Επιτροπή κατά Koninklijke FrieslandCampina, Συλλογή 2009, σ. I-8495, σκέψη 84, καθώς και της 16ης Δεκεμβρίου 2010, C-537/08 P, Kahla Thüringen Porzellan κατά Επιτροπής, Συλλογή 2010, σ. I-12917, σκέψη 63).
- 72 Όπως προκύπτει από τη σκέψη 71 της προαναφερθείσας αποφάσεως Βέλγιο και Forum 187 κατά Επιτροπής, η Επιτροπή μετέβαλε την εκτίμησή της ως προς το επίμαχο στην υπόθεση αυτή μέτρο βασιζόμενη απλώς και μόνο σε μίαν αυστηρότερη εφαρμογή των κανόνων της Συνθήκης στο τομέα των κρατικών ενισχύσεων. Στις σκέψεις 161 και 167 της εν λόγω αποφάσεως, το Δικαστήριο έκρινε ότι οι προσφεύγοντες μπορούσαν να αναμένουν ότι μια απόφαση της Επιτροπής που ανατρέπει προγενέστερη εκτίμησή της θα τους εξασφαλίσει τον χρόνο που απαιτείται για να λάβουν αποτελεσματικά υπόψη αυτή τη μεταβολή εκτιμήσεως και έκρινε βάσιμο τον λόγο ακυρώσεως που αφορούσε την παραβίαση της αρχής προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.
- 73 Εντούτοις, η νομολογία αυτή δεν μπορεί να εφαρμοστεί στην υπό κρίση υπόθεση, καθόσον, όπως ορθώς έκρινε το Πρωτοδικείο στη σκέψη 107 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή, στην επίδικη απόφαση, δεν ανατρέπει την εκτίμησή της όσον αφορά το μέτρο που εξετάστηκε στο πλαίσιο της αποφάσεως Alumix. Ορθώς το Πρωτοδικείο επισήμανε, στην ίδια σκέψη, ότι η Επιτροπή έτρεφε αμφιβολίες ως προς το καθεστώς τιμολογήσεως της ηλεκτρικής ενεργείας το οποίο προέβλεπε το νομοθετικό διάταγμα του 2005 λόγω, αφενός, της περιορισμένης χρονικής ισχύος των συμπερασμάτων της στην απόφαση Alumix –τα οποία εξάλλου αφορούσαν ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα– και, αφετέρου, των τροποποιήσεων τις οποίες υπέστη το καθεστώς τιμολογήσεως το οποίο αφορά η απόφαση αυτή.

- 74 Κατά συνέπεια, βάσει της αποφάσεως Alumix δεν μπορούσε να θεμελιωθεί δικαιολογημένη εμπιστοσύνη όσον αφορά την επέκταση των συμπερασμάτων που συνήγαγε η Επιτροπή στην εν λόγω απόφαση και επί του καθεστώτος τιμολογήσεως που καθιέρωνε το νομοθετικό διάταγμα του 2005.
- 75 Επομένως, το Πρωτοδικείο, εκτιμώντας, στη σκέψη 70 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή δεν είχε υποχρέωση να ελέγξει εάν τα κριτήρια τα οποία χρησιμοποίησε στην απόφαση Alumix για να διαπιστώσει την έλλειψη πλεονεκτήματος εξακολουθούν να ισχύουν, δεν ανέτρεψε τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη της Alcoa.
- 76 Όσον αφορά την αιτίαση περί παραβιάσεως της αρχής της ασφαλείας δικαίου, διαπιστώνεται ότι η Alcoa αρκέστηκε στην επίκληση της εν λόγω αρχής χωρίς να διευκρινίζει ποιες σκέψεις της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ή ποια εκτίμηση του Πρωτοδικείου είχαν ως συνέπεια την παραβιάσή της. Επομένως, η αιτίαση αυτή πρέπει να απορριφθεί.
- 77 Κατά συνέπεια, επιβάλλεται η απόρριψη του δεύτερου σκέλους του πρώτου λόγου αναιρέσεως.

Επί του τρίτου σκέλους του πρώτου λόγου αναιρέσεως όσον αφορά την ανεπάρκεια των στοιχείων που λήφθηκαν υπόψη για να δικαιολογηθεί η κίνηση της επίσημης διαδικασίας εξετάσεως—

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- 78 Με το τρίτο σκέλος του πρώτου λόγου, η Alcoa υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, καθόσον, στις σκέψεις 67 και 68 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, στηρίχθηκε κατ' ουσία σε δύο στοιχεία προκειμένου να συναγάγει ότι η Επιτροπή είχε την εξουσία να κινήσει την επίσημη διαδικασία εξετάσεως όσον αφορά το καθεστώς τιμολογήσεως για την παροχή ηλεκτρικής ενεργείας του οποίου είχε επιληφθεί. Τα δύο αυτά στοιχεία συνίστανται, αφενός, στη χρηματοδότηση

του ως άνω καθεστώτος από κρατικούς πόρους και, αφετέρου, στην καταβαλλόμενη στην Alcoa επιστροφή μέσω εφαρμοζόμενου από το Cassa Conguaglio μηχανισμού με συνέπεια τη μείωση των τελικών τιμολογίων παροχής ηλεκτρικής ενεργείας τα οποία θα υπερχρεούτο να εξοφλήσει η Alcoa εάν δεν ίσχυε ο ως άνω μηχανισμός. Η Alcoa υποστηρίζει ότι τα δύο αυτά στοιχεία είναι ανεπαρκή δεδομένου ότι υπήρχαν ήδη κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως Alumix και ότι δεν εμπόδισαν την Επιτροπή να διαπιστώσει ότι δεν υφίσταται ενίσχυση. Υπογραμμίζει συναφώς, πρώτον, ότι το καθεστώς προτιμησιακής τιμολογήσεως που ίσχυε υπέρ αυτής την περίοδο εκείνη είχε επιβληθεί στην ENEL από το Δημόσιο, το οποίο κατείχε το σύνολο του εταιρικού της κεφαλαίου και άρα χρηματοδοτούσε το εν λόγω καθεστώς και, δεύτερον, ότι η τιμολόγηση αυτή είχε ως συνέπεια, σε αμιγώς θεωρητικό επίπεδο, τη «μείωση» των γενικώς ισχυόντων τιμολογίων.

- ⁷⁹ Η Επιτροπή φρονεί ότι, με το τρίτο σκέλος, η Alcoa απλώς επαναλαμβάνει ήδη προβληθέντα επιχειρήματα.

— Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- ⁸⁰ Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Alcoa, εκθέτοντας τις κατ' αυτήν κοινές πτυχές των καθεστώτων τιμολογήσεως που καθιέρωναν, αφενός, το νομοθετικό διάταγμα του 1995 και, αφετέρου, το νομοθετικό διάταγμα του 2005, παραλείπει να μνημονεύσει τις, μη αμφισβητούμενες, τροποποιήσεις του πρώτου εξ αυτών κατά τα έτη 1999 και 2004.

- ⁸¹ Όπως προκύπτει από τις σκέψεις 15, 65 και 66 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η Alcoa αποφεύγει, με αυτόν τον τρόπο, να αναφερθεί στο γεγονός ότι τα τιμολόγια που εκδίδονταν για αυτήν βάσει του νομοθετικού διατάγματος του 1995 αντικαταστάθηκαν από τιμολόγια η μείωση των οποίων οφειλόταν σε επιστροφή χρηματοδοτούμενη μέσω φόρου υπέρ τρίτων τον οποίο διαχειριζόταν το Cassa Conguaglio.

- 82 Πάντως, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 50 της παρούσας αποφάσεως, λαμβανομένης υπόψη της σημασίας των ως άνω στοιχείων για τον χαρακτηρισμό ενός μέτρου ως ενισχύσεως, το Πρωτοδικείο, τονίζοντας τα στοιχεία αυτά, δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο.
- 83 Επομένως, το Πρωτοδικείο ορθώς έκρινε, στη σκέψη 68 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι απλώς και μόνο η διαπίστωση της υπάρξεως του επίμαχου μηχανισμού επιστροφής δικαιολογεί την αδυναμία της Επιτροπής να αποκλείσει, στο πλαίσιο του προκαταρκτικού σταδίου εξετάσεως, την παροχή πλεονεκτήματος στην Alcoa υπό την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ.
- 84 Επιπλέον, ορθώς το Πρωτοδικείο επισήμανε, στη σκέψη 58 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι εφόσον από μια πρώτη εξέταση δεν καταστεί δυνατό για την Επιτροπή να άρει τις δυσχέρειες που έχουν ανακύψει όσον αφορά το εάν το εξεταζόμενο μέτρο συνιστά ενίσχυση υπό την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, τότε αυτή έχει την υποχρέωση να κινήσει την επίσημη διαδικασία εξετάσεως, τουλάχιστον στην περίπτωση που, κατόπιν της πρώτης αυτής εξετάσεως, δεν ήταν σε θέση να σχηματίσει την πεποίθηση ότι το μέτρο αυτό, εφόσον υποτεθεί ότι συνιστά ενίσχυση, είναι συμβατό με την κοινή αγορά (βλ., κατ' αναλογία, αποφάσεις της 2ας Απριλίου 1998, C-367/95 P, Επιτροπή κατά Sytraval και Brink' s France, Συλλογή 1998, σ. I-1719, σκέψη 39 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και της 2ας Απριλίου 2009, C-431/07 P, Bouygues και Bouygues Télécom κατά Επιτροπής, Συλλογή 2009, σ. I-2665, σκέψη 61). Υπό τις συνθήκες αυτές, το Πρωτοδικείο, βασίμως συνήγαγε, στη σκέψη 70 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως με παραπομπή ουσιαστικώς στη σκέψη 58, ότι για να κριθεί εάν η τιμή που ίσχυε για τα εργοστάσια είναι ή όχι η τιμή της αγοράς απαιτούνταν σύνθετη οικονομική έρευνα από την οποία θα προέκυπταν αμφιβολίες που μόνο στο πλαίσιο της επίσημης διαδικασίας εξετάσεως μπορούν να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά.
- 85 Κατά συνέπεια επιβάλλεται η απόρριψη ως αβάσιμου του τρίτου σκέλους του πρώτου λόγου αναιρέσεως.

Επί του πέμπτου σκέλους του πρώτου λόγου αναιρέσεως που αφορά την παραβίαση των αρχών της χρηστής διοικήσεως και την προσβολή του δικαιώματος ακροάσεως

— Επιχειρήματα των διαδίκων

⁸⁶ Η Alcoa υποστηρίζει ότι δεν παρεσχέθη στην Ιταλική Δημοκρατία η δυνατότητα να υποβάλει τις παρατηρήσεις της, κατά το προκαταρκτικό στάδιο εξετάσεως, επί του χαρακτηρισμού του επίμαχου μέτρου ως νέας ενισχύσεως και ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον παρέλειψε να δεχθεί ότι, με τον τρόπο αυτό, η Επιτροπή παραβίασε τις αρχές της χρηστής διοικήσεως και προσέβαλε το δικαίωμα ακροάσεως.

⁸⁷ Η Επιτροπή εκτιμά ότι η Alcoa, υποστηρίζοντας τα ανωτέρω, προβάλλει νέο λόγο ακυρώσεως, μη προβληθέντα ενώπιον του Πρωτοδικείου, ο οποίος, ως εκ τούτου, είναι απαράδεκτος. Επιπλέον, διατείνεται ότι, εν πάση περιπτώσει, όπως προκύπτει από τη σκέψη 40 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η Ιταλική Δημοκρατία εκλήθη σε ακρόαση όσον αφορά τον χαρακτηρισμό του επίμαχου μέτρου ως νέας ενισχύσεως.

— Εκτίμηση του Δικαστηρίου

⁸⁸ Υπενθυμίζεται ότι, στην κατ' αναίρεση διαδικασία, η αρμοδιότητα του Δικαστηρίου περιορίζεται, κατ' αρχήν, στον έλεγχο της νομικής λύσεως που δόθηκε βάσει των λόγων και των επιχειρημάτων που προβλήθηκαν ενώπιον του δικαστηρίου της ουσίας (βλ. ιδίως, απόφαση της 1ης Φεβρουαρίου 2007, C-266/05 P, Sison κατά Συμβουλίου, Συλλογή 2007, σ. I-1233, σκέψη 95 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Συνεπώς, οι διάδικοι δεν μπορούν κατ' αρχήν να προβάλουν για πρώτη φορά ενώπιον του Δικαστηρίου λόγο που δεν είχαν προβάλει ενώπιον του Πρωτοδικείου, διότι κατ' αυτόν

τον τρόπο θα παρεχόταν στο Δικαστήριο εξουσία να ελέγξει τη νομιμότητα της λύσεως που έδωσε το Πρωτοδικείο εξετάζοντας λόγους οι οποίοι δεν προβλήθηκαν ενώπιον του τελευταίου.

⁸⁹ Όπως συναφώς προκύπτει από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση το Πρωτοδικείο δεν εξέτασε τα όσα εξέθεσε η Alcoa στο πέμπτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως, μολονότι αυτή προέβαλε σχετικό επιχείρημα ενώπιόν του.

⁹⁰ Το Πρωτοδικείο ασφαλώς και εξέτασε, στις σκέψεις 39 και 40 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, εάν η Ιταλική Δημοκρατία έλαβε θέση επί του χαρακτηρισμού του επίμαχου μέτρου ως νέας ενισχύσεως, πλην όμως προέβη σε αυτήν την εξακρίβωση στο πλαίσιο της εξετάσεως επιχειρήματος το οποίο προέβαλε η Επιτροπή προκειμένου να κριθεί απαράδεκτη η προσφυγή σε πρώτο βαθμό με την αιτιολογία ότι η Ιταλική Δημοκρατία δεν αντιτάχθηκε ρητώς σε αυτόν τον χαρακτηρισμό.

⁹¹ Κατά συνέπεια, διαπιστώνεται ότι το πέμπτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως είναι απαράδεκτο.

Επί του έκτου σκέλους του πρώτου λόγου αναιρέσεως σχετικά με την παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως

— Επιχειρήματα των διαδίκων

⁹² Με το έκτο σκέλος του πρώτου λόγου, η Alcoa υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο δεν έλαβε υπόψη την έκταση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως την οποία υπείχε η Επιτροπή. Λαμβανομένων υπόψη των μη επανορθώσιμων συνεπειών της κινήσεως επίσημης διαδικασίας εξετάσεως και της υπάρξεως, εν προκειμένω, προγενέστερης αποφάσεως της Επιτροπής, δηλαδή της αποφάσεως Alumix, το Πρωτοδικείο κακώς

έκρινε ότι ο διαχωρισμός της αποφάσεως αυτής από την επίδικη απόφαση δεν έχρηζε αιτιολογίας. Η ανεπαρκής αυτή αιτιολογία κατέστησε δυσχερή τη νομική εξέταση και τον έλεγχο της επίδικης αποφάσεως. Η Alcoa υποστηρίζει ότι στην επίδικη απόφαση έπρεπε να περιληφθεί μια προκαταρκτική και εμπειριστατωμένη αξιολόγηση των οικονομικών μεταβολών που ενδεχομένως επήλθαν από τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως Alumix.

⁹³ Η Επιτροπή φρονεί ότι το σκέλος αυτό πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο.

— Εκτίμηση του Δικαστηρίου

⁹⁴ Σε αντίθεση με όσα διατείνεται η Alcoa, το Πρωτοδικείο, στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, δεν έκρινε ότι ο διαχωρισμός της αποφάσεως Alumix από την επίδικη απόφαση δεν έχρηζε αιτιολογίας.

⁹⁵ Όσον αφορά το επιχείρημα ότι δεν λήφθηκε υπόψη η έκταση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως, προφανώς η Alcoa, με την αιτίαση αυτή, αναφέρεται στις σκέψεις 78 έως 89 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Συγκεκριμένα, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 127 των προτάσεών του, η Alcoa προφανώς αναφέρεται ειδικώς στη σκέψη 88 της αποφάσεως αυτής στην οποία το Πρωτοδικείο απέρριψε το επιχείρημά της ότι η Επιτροπή δεν τήρησε την υποχρέωση να αιτιολογήσει την επίδικη απόφαση βάσει των κριτηρίων που εφαρμόστηκαν στην απόφαση Alumix.

- ⁹⁶ Κατά πάγια νομολογία, η επιβαλλόμενη από το άρθρο 253 ΕΚ αιτιολογία πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στη φύση της σχετικής πράξεως και να εκθέτει κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο τη συλλογιστική του οργάνου που εξέδωσε την πράξη, ώστε να παρέχεται η δυνατότητα, αφενός, στους ενδιαφερόμενους να λάβουν γνώση της δικαιολογητικής βάσεως του μέτρου και, αφετέρου, στο αρμόδιο δικαιοδοτικό όργανο να ασκήσει τον έλεγχό του. Η υποχρέωση αιτιολογήσεως πρέπει να εκτιμάται σε συνάρτηση με τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως, και ιδίως με το περιεχόμενο της πράξεως, τη φύση της παρατιθέμενης αιτιολογίας και το συμφέρον που ενδέχεται να έχουν οι αποδέκτες της πράξεως, ή άλλα πρόσωπα τα οποία η πράξη αφορά άμεσα και ατομικά, να λάβουν εξηγήσεις (βλ. ιδίως, απόφαση της 2ας Δεκεμβρίου 2009, C-89/08 P, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας κ.λπ., Συλλογή 2009, σ. I-11245, σκέψη 77 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- ⁹⁷ Σημειώνεται ότι, όπως εξάλλου δέχεται και η ίδια η Alcoa, το Πρωτοδικείο, στη σκέψη 78 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ορθώς αναφέρθηκε στην επιβαλλόμενη από το άρθρο 253 ΕΚ υποχρέωση αιτιολογήσεως και σε όσα αυτή συνεπάγεται.
- ⁹⁸ Εντούτοις, η Alcoa διατείνεται ότι το Πρωτοδικείο δεν δέχθηκε ότι η αιτιολογία της επίδικης αποφάσεως σε σχέση με την απόφαση Alumix είναι ανεπαρκής. Κατά την Alcoa, η Επιτροπή όφειλε να εξηγήσει κατά τί διέφερε η επίδικη απόφαση από την απόφαση Alumix.
- ⁹⁹ Διαπιστώνεται ότι η αιτίαση αυτή στηρίζεται στην προκείμενη ότι αντικείμενο της επίδικης αποφάσεως ήταν το ίδιο καθεστώς τιμολογήσεως με αυτό που εξετάστηκε στην απόφαση Alumix και ότι, ως εκ τούτου, απαιτούνταν λεπτομερής εξέταση των στοιχείων από τα οποία προέκυπτε διαφορετικό συμπέρασμα.
- ¹⁰⁰ Πάντως, όπως διαπιστώθηκε στη σκέψη 50 της παρούσας αποφάσεως, το Πρωτοδικείο, εκτιμώντας, στη σκέψη 130 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι το εξεταζόμενο στην επίδικη απόφαση μέτρο διέφερε από αυτό που εξετάστηκε στην απόφαση Alumix, δεν υπέπεσε σε πλάνη.

- 101 Επομένως, όπως προκύπτει από τη σκέψη 88 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, δεν απαιτούνταν λεπτομερής εξέταση των οικονομικών εκτιμήσεων της Επιτροπής στην απόφαση Alumix ούτε των λόγων για τους οποίους η απόφαση αυτή δεν μπορούσε να εφαρμοστεί εν προκειμένω.
- 102 Όσον αφορά μέτρο το οποίο ελέγχεται στο πλαίσιο προκαταρκτικού σταδίου εξέτασεως χωρίς προηγουμένως να έχει υποβληθεί σε άλλο έλεγχο, ορθώς το Πρωτοδικείο έκρινε, στη σκέψη 79 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή μπορούσε να περιοριστεί στη συνοπτική επανάληψη των κρίσιμων πραγματικών και νομικών στοιχείων, στην παράθεση προσωρινής εκτιμήσεως του επίδικου κρατικού μέτρου με σκοπό να προσδιοριστεί εάν το μέτρο έχει χαρακτήρα ενισχύσεως, και στην παράθεση των λόγων που γεννούν αμφιβολίες ως προς το συμβατό του μέτρου με την κοινή αγορά.
- 103 Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο, κρίνοντας στη σκέψη 88 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή αιτιολόγησε επαρκώς την επίδικη απόφαση εκθέτοντας σαφώς τους λόγους για τους οποίους κατέληξε στο μη οριστικό συμπέρασμα ότι το επίμαχο μέτρο συνιστούσε ενίσχυση και ότι είχε σοβαρές αμφιβολίες ως προς το συμβατό του με την κοινή αγορά, δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο.
- 104 Επομένως, επιβάλλεται η απόρριψη ως αβάσιμου του έκτου σκέλους του πρώτου λόγου αναιρέσεως.
- 105 Δεδομένου ότι κανένα από τα επιχειρήματα που προέβαλε η Alcoa στο πλαίσιο του πρώτου λόγου αναιρέσεως δεν έγινε δεκτό, επιβάλλεται η απόρριψη του λόγου αυτού στο σύνολό του.

Επί του δευτέρου λόγου αναιρέσεως που στηρίζεται σε εσφαλμένη εφαρμογή της διαδικασίας των νέων ενισχύσεων

- ¹⁰⁶ Ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως διαιρείται σε τέσσερα σκέλη. Το πρώτο σκέλος αφορά εσφαλμένη εφαρμογή της νομολογίας σχετικά με την χρονική παράταση ενισχύσεως που είναι συμβατή με την κοινή αγορά. Με το δεύτερο σκέλος, το οποίο εξετάστηκε στις σκέψεις 37 έως 43 της παρούσας αποφάσεως, η Alcoa υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο προέβη σε εσφαλμένη ερμηνεία της χρονικής ισχύος της αποφάσεως Alumix. Με το τρίτο σκέλος επιχειρείται να καταδειχθεί ότι το Πρωτοδικείο, προκειμένου να επικυρώσει την εφαρμογή της διαδικασίας των νέων ενισχύσεων στην υπό κρίση υπόθεση, υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον στηρίχθηκε στις τεχνικές φύσεως τροποποιήσεις που πραγματοποιήθηκαν το 1999 και το 2004. Το τέταρτο σκέλος αφορά την παραβίαση των αρχών της ασφαλείας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

Επί του πρώτου σκέλους του δευτέρου λόγου αναιρέσεως που αφορά την εσφαλμένη εφαρμογή της νομολογίας σχετικά με την χρονική παράταση ενισχύσεως που είναι συμβατή με την κοινή αγορά

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- ¹⁰⁷ Η Alcoa υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον, στη σκέψη 128 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, έκρινε ότι η απόφαση της 6ης Μαρτίου 2002, T-127/99, T-129/99 και T-148/99, *Diputación Foral de Álava* κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2002, σ. II-1275), είχε εν προκειμένω εφαρμογή και ότι βάσει αυτής μπορούσε να κριθεί ότι η παράταση της χρονικής ισχύος μέτρου δύναται αφεαυτής να έχει ως συνέπεια τη μετατροπή του σε νέα ενίσχυση. Η Alcoa υπογραμμίζει ότι η απόφαση αυτή αφορούσε ενίσχυση η οποία κρίθηκε συμβατή με την κοινή αγορά. Πάντως, υφίσταται ουσιαστική διαφορά μεταξύ μέτρου που χαρακτηρίστηκε ως ενίσχυση συμβατή με την κοινή αγορά και μέτρου που κρίθηκε ότι δεν αποτελεί ενίσχυση. Σε περίπτωση ενισχύσεως συμβατής με την κοινή αγορά, ο χρονικός περιορισμός της είναι ένας από τους λόγους που καθιστούν δυνατό

τον χαρακτηρισμό της ως συμβατής. Επομένως, η παράταση της ισχύος της έχει ως αναγκαία συνέπεια τη μετατροπή του οικείου μέτρου σε νέα ενίσχυση. Αντιθέτως, εφόσον κριθεί ότι δεν υφίσταται ενίσχυση, η μεταβολή των συνθηκών της αγοράς ενδέχεται να έχει ως συνέπεια τη μετατροπή του μέτρου σε ενίσχυση, η παράταση όμως της ισχύος του μέτρου δεν μπορεί να έχει το ίδιο αποτέλεσμα. Υπ' αυτές τις συνθήκες, το άρθρο 1, στοιχείο β', περίπτωση ν, του κανονισμού 659/1999 επιβάλλει την εξέταση του μέτρου ως εάν να επρόκειτο περί υφιστάμενης ενισχύσεως και όχι περί νέας ενισχύσεως.

- ¹⁰⁸ Η Επιτροπή αντιτείνει ότι το Πρωτοδικείο, εκτιμώντας ότι η παράταση του καθεστώτος τιμολογήσεως του νομοθετικού διατάγματος του 1995 δικαιολογούσε τον χαρακτηρισμό του επίμαχου μέτρου ως νέας ενισχύσεως, δεν υπέπεσε σε πλάνη.

— Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- ¹⁰⁹ Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η προαναφερθείσα απόφαση Diputación Foral de Álava κ.λπ. κατά Επιτροπής αφορούσε ενίσχυση χορηγηθείσα πριν από την προσχώρηση του εμπλεκόμενου κράτους μέλους στην κοινή αγορά, δηλαδή υφιστάμενη ενίσχυση. Στην απόφαση αυτή, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι, λόγω της τροποποίησης της διάρκειας της εν λόγω ενισχύσεως, και συγκεκριμένα λόγω της παρατάσεώς της, αυτή έπρεπε να χαρακτηριστεί ως νέα ενίσχυση.
- ¹¹⁰ Εντούτοις, από τη νομολογία του Πρωτοδικείου σχετικά με την παράταση της ισχύος μέτρου που συνιστά υφιστάμενη ενίσχυση δεν προκύπτουν στοιχεία που να συνηγορούν υπέρ της εφαρμογής της στην περίπτωση μέτρου το οποίο κρίθηκε ότι δεν αποτελεί ενίσχυση. Απλώς και μόνο το γεγονός ότι το μέτρο αυτό εξακολουθεί να εφαρμόζεται, ενδεχομένως κατόπιν παρατάσεως της ισχύος της νομικής πράξεως που το προέβλεψε, δεν μπορεί να το μετατρέψει σε κρατική ενίσχυση.

- 111 Εντούτοις, το Πρωτοδικείο δεν έκρινε ότι απλώς και μόνο η παράταση μέτρου το οποίο η Επιτροπή δεν χαρακτήρισε ως ενίσχυση το μετατρέπει σε νέα ενίσχυση. Απλώς διαπίστωσε, στη σκέψη 129 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η εξέταση από την Επιτροπή του μέτρου που παρατάθηκε πρέπει να λάβει χώρα στο πλαίσιο της διαδικασίας των νέων ενισχύσεων.
- 112 Επιβάλλεται, εν προκειμένω, η διαπίστωση ότι το Πρωτοδικείο, κρίνοντας, στη σκέψη 133 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως για τον λόγο ότι εξέτασε το επίμαχο μέτρο υπό το πρίσμα των κανόνων που ισχύουν για τις νέες ενισχύσεις, δεν στηρίχθηκε αποκλειστικά στην παράταση, δυνάμει του νομοθετικού διατάγματος του 2005, της προτιμησιακής τιμολογήσεως που ίσχυε για την Alcoa, αλλά έδωσε επίσης έμφαση, στις σκέψεις 131 και 132 της αποφάσεως αυτής, στις τροποποιήσεις που επέφερε στην ίδια τη φύση του μέτρου η Ιταλική Δημοκρατία.
- 113 Εξ αυτού έπεται ότι το άρθρο 1, στοιχείο β', περίπτωση ν, του κανονισμού 659/1999, κατά το οποίο συνιστά υφιστάμενη ενίσχυση κάθε ενίσχυση που θεωρείται ως υφιστάμενη εφόσον μπορεί να αποδειχθεί ότι όταν τέθηκε σε ισχύ δεν αποτελούσε ενίσχυση, αλλά στη συνέχεια μετετράπη σε ενίσχυση λόγω της εξελίξεως της κοινής αγοράς και χωρίς να μεταβληθεί από το κράτος μέλος, δεν εφαρμόζεται.
- 114 Υπό τις συνθήκες αυτές, και σύμφωνα με το άρθρο 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 659/1999, εφόσον η Επιτροπή είχε υπόνοιες ότι το καθεστώς τιμολογήσεως του νομοθετικού διατάγματος του 2005 συνιστούσε ενίσχυση, όφειλε να το εξετάσει στο πλαίσιο της διαδικασίας των νέων ενισχύσεων.
- 115 Κατά συνέπεια, πρέπει να γίνει δεκτό ότι ορθώς το Πρωτοδικείο έκρινε, στη σκέψη 133 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως καθόσον εξέτασε το επίμαχο μέτρο στο πλαίσιο της διαδικασίας των νέων ενισχύσεων και όχι στο πλαίσιο της διαδικασίας των υφιστάμενων ενισχύσεων.

- 116 Επομένως, επιβάλλεται η απόρριψη ως αβάσιμου του πρώτου σκέλους του δευτέρου λόγου αναιρέσεως.

Επί του τρίτου σκέλους του δεύτερου λόγου αναιρέσεως με το οποίο επιχειρείται να καταδειχθεί ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον στηρίχθηκε στις τεχνικής φύσεως τροποποιήσεις που πραγματοποιήθηκαν το 1999 και το 2004 προκειμένου να επικυρώσει την εφαρμογή της διαδικασίας των νέων ενισχύσεων

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- 117 Η Alcoa υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο κακώς δέχθηκε ότι η εφαρμογή από την Επιτροπή της διαδικασίας των νέων ενισχύσεων ήταν βάσιμη με το σκεπτικό ότι το καθεστώς τιμολογήσεως που ίσχυε για την Alcoa δεν συνίστατο πλέον στην εκ μέρους της ENEL χρέωση των τιμών προέβλεπε το νομοθετικό διάταγμα του 1995, αλλά στην χορήγηση επιστροφής από το Cassa Conguaglio. Με τον τρόπο αυτό, το Πρωτοδικείο διεύρυνε την έκταση της ισχύος της επίδικης αποφάσεως, η οποία αφορούσε απλώς και μόνον την παράταση της ισχύος του καθεστώτος τιμολογήσεως που ίσχυε υπέρ της Alcoa κατ' εφαρμογή του νομοθετικού διατάγματος του 2005, και όχι τις τροποποιήσεις με αμιγώς τεχνική φύση που έλαβαν χώρα το 1999 και το 2004.
- 118 Η Alcoa προσθέτει ότι η Επιτροπή ήταν ενήμερη για αυτές τις τροποποιήσεις και δεν προέβαλε αντιρρήσεις. Επομένως, η Επιτροπή, στην επίδικη απόφαση, απέφυγε να διευκρινίσει εάν οι τεχνικής φύσεως τροποποιήσεις που επήλθαν το 1999 και το 2004 δικαιολογούσαν νέα εξέταση. Δεν το έπραξε ούτε και στην άλλη απόφαση που αφορούσε την εφαρμοζόμενη υπέρ της Alcoa προτιμησιακή τιμολόγηση, δηλαδή την απόφαση Portovesme. Επιπλέον, στην απόφαση της 1ης Δεκεμβρίου 2004 όσον αφορά την κρατική ενίσχυση N/490/2000 — Ιταλία, υπερβάλλον (λανθάνον) κόστος στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας (ΕΕ 2005, C 250, σ. 9, στο εξής: απόφαση περί λανθάνοντος κόστους), η Επιτροπή έκρινε ότι καθεστώς τιμολογήσεως, όπως αυτό το οποίο ίσχυε για την Alcoa, προκαλεί δαπάνες γενικού περιεχομένου

οι οποίες καλύπτονται ήδη από το σύστημα υφιστάμενων ενισχύσεων. Ειδικότερα, η Alcoa υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο αρνήθηκε να λάβει υπόψη την απόφαση περί λανθάνοντος κόστους κρίνοντάς την αλυσιτελή, ενώ στηρίχθηκε στις εν λόγω τεχνικής φύσεως τροποποιήσεις για να δικαιολογήσει την εφαρμογή εκ μέρους της Επιτροπής της διαδικασίας των νέων ενισχύσεων.

- ¹¹⁹ Η Επιτροπή διατείνεται ότι η Alcoa αρνείται το ίδιο το περιεχόμενο της επίδικης απόφασης εκτιμώντας ότι αυτή αφορά αποκλειστικά την παράταση του καθεστώτος τιμολογήσεως του νομοθετικού διατάγματος του 1995. Το Πρωτοδικείο, κρίνοντας ότι δεν συνιστά ουσιώδη τροποποίηση η μετάβαση από ένα καθεστώς πραγματικών τιμών, δηλαδή αυτό επί του οποίου εκδόθηκε η απόφαση Alumix, σε ένα καθεστώς θεωρητικών τιμών, το οποίο εξετάστηκε στο πλαίσιο της επίδικης αποφάσεως, δεν διέυρνε την έκταση της ισχύος της επίδικης αποφάσεως. Επιπλέον, και σε αντίθεση με όσα διατείνεται η Alcoa, η Επιτροπή τονίζει ότι, στην απόφαση Portovesme, αμφισβήτησε τις τεχνικής φύσεως τροποποιήσεις του 1999 και του 2004 ακριβώς με το να κινήσει την επίσημη διαδικασία εξετάσεως στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση αυτή. Όσον αφορά την απόφαση περί λανθάνοντος κόστους, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι αφορά το λανθάνον κόστος της ENEL και ότι είναι άνευ σημασίας σε σχέση με τα πλεονεκτήματα που παρασχέθηκαν στην Alcoa στον τομέα των τιμολογίων ηλεκτρικής ενεργείας.

— Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- ¹²⁰ Με την αίτηση αναιρέσεως που άσκησε, η Alcoa δεν αμφισβήτησε τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως και την παρουσίαση της επίδικης αποφάσεως στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση. Απλώς διευκρίνισε, χωρίς να αντικρουστεί ως προς αυτό από την Επιτροπή και όπως σχετικώς υπενθυμίζεται στη σκέψη 14 της παρούσας αποφάσεως, ότι οι τροποποιήσεις του καθεστώτος τιμολογήσεως που καθιέρωσε το νομοθετικό διάταγμα του 1995 πραγματοποιήθηκαν το 1999, δηλαδή προ της εκδόσεως του νομοθετικού διατάγματος του 2005.

- 121 Όπως προκύπτει από την παρουσίαση της επίδικης αποφάσεως στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, η απόφαση αυτή δεν αφορούσε μόνο την παράταση του καθεστώτος τιμολογήσεως του νομοθετικού διατάγματος του 1995, αλλά αναφερόταν και στις μεταβολές στην εφαρμογή του εν λόγω καθεστώτος τιμολογήσεως, δηλαδή την επιστροφή μέρους του προς εξόφληση ποσού μέσω φόρου υπέρ τρίτων και τη διαχείριση του ποσού αυτού από το Cassa Conguaglio.
- 122 Το Πρωτοδικείο επισήμανε, στη σκέψη 17 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι εξαιτίας των ως άνω μεταβολών η Επιτροπή έκρινε, στις αιτιολογικές σκέψεις 40 έως 46 της επίδικης αποφάσεως, ότι όφειλε να διερευνήσει εάν η προτιμησιακή τιμολόγηση που ίσχυε για την Alcoa συνιστούσε κρατική ενίσχυση λαμβάνοντας υπόψη την προκαλούμενη από αυτήν μείωση των τιμών, το παρεχόμενο στην Alcoa οικονομικό πλεονέκτημα, τη χρηματοδότηση των μειωμένων τιμολογίων από κρατικούς πόρους καθώς και τις επιπτώσεις της στον ανταγωνισμό και στο ενδοκοινοτικό εμπόριο.
- 123 Επομένως, το Πρωτοδικείο, αξιολογώντας, στη σκέψη 68 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, υπό το πρίσμα της έννοιας του πλεονεκτήματος τα συμπεράσματα που συνήγαγε η Επιτροπή από την επιστροφή της διαφοράς μεταξύ της τιμολογήσεως που εφάρμοζε η ENEL και του καθεστώτος τιμολογήσεως που παρατάθηκε με το νομοθετικό διάταγμα του 2005, δεν διεύρυνε την έκταση της ισχύος της επίδικης αποφάσεως.
- 124 Δεν μπορεί εξάλλου να γίνει δεκτό ότι το Πρωτοδικείο διεύρυνε την έκταση της ισχύος της αποφάσεως αυτής επειδή, στη σκέψη 132, διαπίστωσε ότι το επίμαχο μέτρο δεν αφορούσε την εκ μέρους της ENEL εφαρμογή του καθεστώτος τιμολογήσεως του νομοθετικού διατάγματος του 1995, το οποίο αντιστοιχούσε σε τιμές της αγοράς, αλλά τη χορήγηση επιστροφής εκ μέρους του Cassa Conguaglio με κρατικούς πόρους, προκειμένου να αντισταθμιστεί η διαφορά μεταξύ της τιμής που χρέωνε η ENEL και της τιμής που όριζε το νομοθετικό διάταγμα του 1995, το οποίο παρατάθηκε με το νομοθετικό διάταγμα του 2005.
- 125 Τα επιχειρήματα της Alcoa ότι, πρώτον, οι εν λόγω τροποποιήσεις πραγματοποιήθηκαν προ του νομοθετικού διατάγματος του 2005 και, δεύτερον, η Επιτροπή είχε γνώση τους και δεν προέβαλε σχετικώς αντιρρήσεις, δεν εμποδίζουν το εν λόγω όργανο να τις εξετάσει στο πλαίσιο της διαδικασίας των νέων ενισχύσεων, όπως αυτές

ορίζονται στο άρθρο 1, στοιχείο γ' του κανονισμού 659/1999. Πράγματι, το Δικαστήριο, με προγενέστερη νομολογία του, έχει κρίνει ότι η έννοια της κρατικής ενισχύσεως, υφιστάμενης ή νέας, αφορά αντικειμενική κατάσταση και δεν εξαρτάται από τις ενέργειες ή τις δηλώσεις των θεσμικών οργάνων (βλ. προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ιρλανδίας κ.λπ., σκέψη 72).

- ¹²⁶ Όσον αφορά την επιρροή που ασκεί στην επίλυση της υπό κρίση διαφοράς η απόφαση περί λανθάνοντος κόστους, διαπιστώνεται ότι το Πρωτοδικείο ορθώς επισήμανε, στη σκέψη 113 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι αυτή δεν αφορούσε την επιστροφή υπέρ των εργοστασίων της Alcoa, αλλά το σύστημα αντισταθμίσεως των λανθανουσών δαπανών της ENEL κατόπιν της απελευθερώσεως της αγοράς ηλεκτρικής ενεργείας.
- ¹²⁷ Επιπλέον, ορθώς το Πρωτοδικείο προσέθεσε, κατ' ουσίαν, στη σκέψη 114 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ότι, ακόμα και εάν γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή ήταν ενήμερη, στο πλαίσιο της διαδικασίας που κατέληξε στην έκδοση της αποφάσεως περί λανθάνοντος κόστους, για το καθεστώς τιμολογήσεως που ίσχυε υπέρ των εργοστασίων της Alcoa, η επιχείρηση αυτή δεν ήταν δυνατό, ελλείψει συγκεκριμένων διαβεβαιώσεων εκ μέρους της Επιτροπής, να αποκτήσει τη βεβαιότητα ότι η παράταση της προτιμσιακής τιμολογήσεως τιμή δεν συνιστά νέα ενίσχυση.
- ¹²⁸ Επομένως, το Πρωτοδικείο δεν υπέπεσε σε πλάνη, προβαίνοντας, στις σκέψεις 112 έως 114 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, σε εκτίμηση της επιρροής που μπορούσε να ασκήσει η απόφαση περί λανθάνοντος κόστους επί της επίδικης αποφάσεως, και κρίνοντας, στη σκέψη 112 της εν λόγω αποφάσεως, ως αλυσιτελές το επιχείρημα της Alcoa.
- ¹²⁹ Κατά συνέπεια, επιβάλλεται η απόρριψη ως αβάσιμου του τρίτου σκέλους του δευτέρου λόγου αναιρέσεως.

Επί του τέταρτου σκέλους του δευτέρου λόγου αναιρέσεως που αφορά την παραβίαση των αρχών της ασφαλείας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης

— Επιχειρήματα των διαδίκων

¹³⁰ Με το τέταρτο σκέλος του δευτέρου λόγου, η Alcoa υποστηρίζει το Πρωτοδικείο, επικυρώνοντας την εφαρμογή από την Επιτροπή της διαδικασίας των νέων ενισχύσεων, παραβίασε τις αρχές της ασφαλείας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης. Λαμβανομένης υπόψη της προγενέστερης διαπιστώσεως της Επιτροπής, ότι το καθεστώς τιμολογήσεως που ίσχυε για την Alcoa δεν συνιστά ενίσχυση, η Επιτροπή όφειλε, τουλάχιστον, να εφαρμόσει τη διαδικασία των υφιστάμενων ενισχύσεων. Η Alcoa μνημονεύει συναφώς πολλές αποφάσεις της Επιτροπής και επικαλείται τη νομολογία που διαπλάστηκε με την προαναφερθείσα απόφαση Βέλγιο και Forum 187 κατά Επιτροπής.

¹³¹ Η Επιτροπή αντιτείνει ότι το Πρωτοδικείο δεν παραβίασε τις ως άνω γενικές αρχές του δικαίου και ότι η Alcoa στηρίζεται εκ νέου στην εσφαλμένη παραδοχή ότι το άρθρο 11, παράγραφος 11, του νομοθετικού διατάγματος του 2005 αποτελεί απλώς την προέκταση του μέτρου που εξετάστηκε στην απόφαση Alumix. Οι αποφάσεις της Επιτροπής στις οποίες αναφέρεται η Alcoa είναι άνευ σημασίας, είτε επειδή αφορούν την αδυναμία ανακτήσεως των ενισχύσεων, ζήτημα που δεν τέθηκε στο πλαίσιο της υπό κρίση διαφοράς, είτε επειδή αφορούν τη διατήρηση και περαιτέρω εφαρμογή καθεστώτων υπό τις ίδιες προϋποθέσεις με αυτές που είχαν καθοριστεί κατά την έγκρισή τους, ζήτημα που επίσης δεν τέθηκε εν προκειμένω.

— Εκτίμηση του Δικαστηρίου

¹³² Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, με το τέταρτο σκέλος του δευτέρου λόγου, η Alcoa επαναλαμβάνει κατ' ουσίαν τα επιχειρήματα που προέβαλε στο πλαίσιο του δευτέρου σκέλους του πρώτου λόγου μεταφέροντάς τα απλώς στο πλαίσιο της προβληματικής σχετικά με την εφαρμογή της διαδικασίας των νέων ενισχύσεων.

- ¹³³ Πρέπει να σημειωθεί, αφενός, ότι ορθώς το Πρωτοδικείο παρέπεμψε, στις σκέψεις 102 και 103 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, στη σχετική του νομολογία, υπόμνηση της οποίας έγινε στη σκέψη 71 της παρούσας αποφάσεως.
- ¹³⁴ Αφετέρου, για τους λόγους που εκτέθηκαν στις σκέψεις 71 έως 75 της παρούσας αποφάσεως, οι διαπιστώσεις της Επιτροπής στην απόφαση Alumix δεν μπορούσαν να δημιουργήσουν στην Alcoa βασίμως την πεποίθηση ότι τα συμπεράσματα της αποφάσεως αυτής ισχύουν κατ' επέκταση και για το καθεστώς τιμολογήσεως το οποίο αφορούσε η επίδικη απόφαση.
- ¹³⁵ Κατά συνέπεια, ορθώς το Πρωτοδικείο έκρινε, στη σκέψη 108 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η απόφαση Alumix δεν μπορούσε να θεμελιώσει τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη της Alcoa όσον αφορά την επ' αόριστον εφαρμογή των συμπερασμάτων που περιλαμβάνονται σε αυτή την απόφαση. Το Πρωτοδικείο ορθώς συνήγαγε, στη σκέψη 109 της ίδιας αποφάσεως, ότι η Επιτροπή, εκδίδοντας την επίδικη απόφαση επί τη βάση της διαδικασίας των νέων ενισχύσεων, δεν παραβίασε την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.
- ¹³⁶ Όσον αφορά την αιτίαση περί παραβιάσεως της αρχής της ασφαλείας δικαίου, απορρίπτεται για τους ίδιους λόγους με αυτούς που εκτέθηκαν στη σκέψη 76 της παρούσας αποφάσεως.
- ¹³⁷ Κατόπιν των ανωτέρω εκτιμήσεων, επιβάλλεται η απόρριψη του τετάρτου σκέλους του δευτέρου λόγου αναιρέσεως καθώς και του συνόλου του δευτέρου λόγου.
- ¹³⁸ Δεδομένου ότι ουδείς από τους λόγους της αναιρέσεως έγινε δεκτός, η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

- ¹³⁹ Δυνάμει του άρθρου 122, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας, όταν η αίτηση αναιρέσεως είναι αβάσιμη, το Δικαστήριο αποφαινεται επί των εξόδων. Σύμφωνα με το άρθρο 69, παράγραφος 2, του κανονισμού αυτού, που έχει εφαρμογή επί της αναιρετικής διαδικασίας δυνάμει του άρθρου 118 αυτού, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ζήτησε την καταδίκη της αναιρεσεύουσας και αυτή ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα έξοδα της παρούσας δίκης.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.**
- 2) Καταδικάζει την Alcoa Trasformazioni Srl στα δικαστικά έξοδα.**

(υπογραφές)